EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 27.10.2010
COM(2010) 603 galīgā redakcija

2010. GADA ZIŅOJUMS PAR ES PILSONĪBU

Likvidējot šķēršļus ES pilsoņu tiesību īstenošanai

{COM(2010) 602 galīgā redakcija}
{COM(2010) 605 galīgā redakcija}

2010. GADA ZIŅOJUMS PAR ES PILSONĪBU

Likvidējot šķēršļus ES pilsoņu tiesību īstenošanai

1. IEVADS

Jēdziens 'Eiropas Savienības pilsonība'[1], kas ieviests ar Māstrihtas līgumu 1992. gadā, piešķīra jaunu politisko nozīmi līdzšinējam Eiropas integrācijas galvenokārt ekonomiskajam raksturam. Ikviena persona, kurai ir ES dalībvalsts pilsonība, automātiski kļūst par Eiropas Savienības pilsoni. ES pilsonība neaizstāj valsts pilsonību. Tā visiem ES pilsoņiem piešķir ES līgumos garantētu *papildu* ES tiesību kopumu, kas ir pilsoņu ikdienas dzīves pamatā.

Kā Eiropas Savienības Tiesa ir noteikusi vairākos gadījumos[2], ES pilsonība ir paredzēta kā dalībvalstu pilsoņu pamatstatuss, kas ļauj visiem, kuri atrodas vienādā situācijā, neatkarīgi no viņu pilsonības Līguma piemērošanas jomā saņemt vienādu attieksmi no tiesību viedokļa. Attiecīgi ES pilsonība ir ievērojami uzlabojusi individuālās tiesības. Tiesa ir jo īpaši nospriedusi, ka pilsoņi ir tiesīgi dzīvot citā dalībvalstī tieši kā Savienības pilsoņi[3], tādējādi atzīstot ES pilsonību kā brīvas pārvietošanās tiesību avotu[4].

Lisabonas līguma stāšanās spēkā daudzējādā ziņā nostiprināja ES pilsonības jēdzienu un ar to saistītās tiesības. ES pilsoņu tiesības ir īpaši uzskaitītas Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD), kurā ir skaidri noteikts, ka šis uzskaitījums nav pilnīgs[5]. Turklāt ES pilsoņu tiesības trešās valstīs uz visu dalībvalstu konsulāro un diplomātisko iestāžu aizsardzību ir skaidri formulētas kā individuālās tiesības LESD 20. panta 2. punkta c) apakšpunktā un plašāk izklāstītas LESD 23. pantā, kas arī piešķir Komisijai pilnvaras ierosināt likumdošanas procesu šajā jomā. Turklāt Lisabonas līgums papildina ar pilsonību saistītās tiesības, ieviešot jaunu tiesību veidu, proti, pilsoņu iniciatīvu, kas ļauj vienam miljonam pilsoņu aicināt Komisiju izvirzīt tiesību aktu priekšlikumus[6]. Pilsoņu institūta nozīme ir atkārtoti apstiprināta jaunajā Eiropas Parlamenta locekļu definīcijā, proti, "Savienības pilsoņu pārstāvji"[7] un nevis vienkārši kā "to valstu tautu pārstāvji, kas apvienotas Kopienā"[8].

Tiesības, ko nodrošina ES pilsonība, ir iekļautas arī ES Pamattiesību hartā[9]. Šī juridiski saistošā harta iezīmē lielu soli uz priekšu ES politiskajā apņēmībā pamattiesību jomā. Saskaņā ar Hartas preambulu "vislielāko uzmanību Savienība pievērš indivīdam, iedibinot Savienības pilsonību un izveidojot brīvības, drošības un tiesiskuma telpu".

---

1 Termins "Savienības pilsonība" (definēts Līguma par Eiropas Savienības darbību 20. pantā) šajā tekstā tiks lietots vienkārši kā "ES pilsonība".

2 Sk., piemēram, spriedumu lietā C-184/99 *Grzelczyk* [2001], ECR I-6193, 31. punkts.

3 LESD 21. panta 1. punktā noteikts, ka šīm tiesībām var noteikt ierobežojumus un nosacījumus.

4 Sk., piemēram, spriedumus lietās C-413/99 *Baumbast* un R [2002], ECR I-7091, 84. punkts, un C-200/02, *Zhu* un *Chen* [2004], ECR I-9925, 26. punkts.

5 LESD 20. panta 2. punkts.

6 LES 11. panta 4. punkts.

7 LES 14. panta 2. punkts.

8 Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 189. pants.

9 V nodaļa "Pilsoņu tiesības".

ES pilsonības tiesības ir stingri iedibinātas primārajos ES tiesību aktos un būtiski izvērstas sekundārajos tiesību aktos. Tiem, kuri izmanto šā Eiropas projekta priekšrocības, paplašinot savu dzīves telpu pāri valsts robežās, ceļojot, studējot, strādājot, apprecoties, pensionējoties, pērkot vai mantojot īpašumu, balsojot vēlēšanās vai vienkārši iepērkoties tiešsaistē citās dalībvalstīs nodibinātos uzņēmumos, būtu pilnībā jābauda savas tiesības saskaņā ar līgumiem.

Tomēr joprojām pastāv pretrunas starp piemērojamiem tiesiskajiem noteikumiem un realitāti, ko pilsoņi piedzīvo savā ikdienas dzīvē, jo īpaši pārrobežu situācijās. Lielais sūdzību skaits, ko Komisija saņem ik gadu[10], nesen veiktās *Eurobarometer* aptaujas, apspriedes ar ieinteresētajām personām, 2010. gada 15. jūnijā pabeigtā sabiedriskā apspriešana un konference "ES pilsoņu tiesību nākotne", kas notika 2010. gada 1. un 2. jūlijā, sniedz nepārprotamus pierādījumus tiem daudzajiem šķēršļiem, kuri jāpārvar pilsoņiem, lai "baudītu savas tiesības".

Tas, cik svarīgi ir efektīvāk īstenot ES pilsonību praksē, ir ticis uzsvērts vairākos gadījumos. Eiropas Parlamenta loceklis Alēns Lamasūrs [*Alain Lamassoure*] 2008. gada 8. jūnija ziņojumā "Pilsonis un Kopienas tiesību piemērošana"[11] ilustratīvi izklāstīja šķēršļus, ar kuriem saskaras eiropieši, īstenojot savas tiesības. Ziņojumā tika aprakstīti dažādi administratīvie šķēršļi un secināts, ka Eiropas politikai jābūt veidotai, pamatojoties uz ES pilsoņu tiesībām un vajadzībām, un jārada konkrēti rezultāti.

Turklāt Eiropas Parlamenta 2009. gada 20. marta ziņojumā "Eiropas Savienības pilsonības problēmas un nākotnes izredzes"[12] tika sīki izklāstīti pastāvīgie šķēršļi tiesību izmantošanai pārrobežu kontekstā. Tajā Komisija tika aicināta apkopot šos šķēršļus un iesniegt konkrētus priekšlikumus to likvidēšanai pēc apspriešanās ar pilsonisko sabiedrību. Visbeidzot, Stokholmas programmā — ES darba programmā brīvības, drošības un tiesiskuma jomā 2010.–2014. gadam — pilsonim ir piešķirta galvenā nozīme Eiropas politikā šajā jomā.

Eiropas Savienības 27 dalībvalstīs ir apmēram 500 miljoni pilsoņu. Šā Komisijas sastāva politikas mērķis ir nodrošināt ES pilsonības attīstību, lai tā kļūtu par pilsoņu dzīves faktisku realitāti. Tāpēc priekšsēdētājs Žozē Manuels Barozu savās 2009. gada 3. septembra politikas pamatnostādnēs jaunajai Komisijai uzsvēra nepieciešamību nostiprināt ES pilsonību, atdzīvinot saikni starp pilsoņiem un ES un pārvēršot to tiesības faktiskā realitātē. Viņš uzsvēra, ka "*ES pilsoņi joprojām saskaras ar daudziem šķēršļiem, kad viņi cenšas iegādāties preces un pakalpojumus pāri valstu robežām. Viņiem būtu jābūt spējīgiem izmantot savas ES pilsoņu tiesības tāpat, kā viņi izmanto savas valsts pilsoņu tiesības. Komisija sagatavos visaptverošu ziņojumu par šiem pilsoņiem radītajiem šķēršļiem un kopā ar ziņojumu par šķēršļiem, kuri joprojām pastāv iekšējā tirgū, ierosinās, kā tos var vislabāk likvidēt"*.

Šis ziņojums ir saskaņā ar Komisijas priekšsēdētāja Barozu politisko apņemšanos gūt visaptverošu pārskatu par šķēršļiem, kas pilsoņiem joprojām jāpārvar, un ierosināt, kā tos varētu vislabāk likvidēt. To pieņem kopā ar Paziņojumu "Ceļā uz aktu par vienoto tirgu. Par augsti konkurētspējīgu tirgus sociālo ekonomiku (turpmāk – Paziņojums par vienotā tirgus

---

10 *Europe Direct* kontaktcentrs 2009. gadā saņēma 25 721 pieprasījumu no pilsoņiem par pārrobežu jautājumiem (ceļošana, pirkšana un pārdošana, studijas, darbs un dzīvošana citās dalībvalstīs); *ED* kontaktcentra ziņojums par darbību 2009. gadā ir pieejams http://ec.europa.eu/europedirect/docs/statistics/edcc-report_year_2009_light.pdf.

11 http://www.alainlamassoure.eu/liens/975.pdf.

12 http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P6-TA-2009-0204&language=EN&ring=A6-2009-0182.

aktu)[13]", kurā savukārt apskatīta šķēršļu likvidēšana eiropiešu ceļā, kad tie izmanto tiesības, kas tiem piešķirtas ar vienotā tirgus *aquis,* tas ir, kad tie veic tautsaimnieciskas darbības vienotā tirgū, piemēram, kā uzņēmēji, patērētāji vai darbinieki.

Ziņojums par ES pilsonību un Paziņojums par vienotā tirgus aktu papildina viens otru un to mērķis ir pārvarēt ES sadrumstalotību jautājumos, kas ir tieši svarīgi pilsoņiem, un atbalstīt apņemšanos izveidot pilsoņu Eiropu un efektīvu vienoto tirgu, kas atbilst pilsoņu vajadzībām un cerībām.

Komisijas jaunā "Tiesiskuma, pamattiesību un pilsonības" portfeļa (kura pienākumi aptver tiesību aktus pilsoniskā tiesiskuma un patērētāju tiesību aizsardzības jomā, kā arī pamattiesības un diskriminācijas aizlieguma politiku) izveide uzsver šo jautājumu politisko nozīmību. Lai likvidētu šķēršļus pilsoņu ikdienas dzīvē, ir jāpastāv ciešai sadarbībai Komisijas iekšienē un arī ar citām iestādēm un ieinteresētajām personām, tostarp ar valstu parlamentiem, tāpēc pievēršanās pilsonības jautājumiem kļūst plašāka, iesaistot visu Komisiju. Tāpēc ir vajadzīgs plašāks redzesloks par pašreizējo "organigrammas loģiku". Dažu ierosināto darbību īstenošanu nodrošina mehānismi, kas paredzēti "Eiropa 2020" vadošajās ierosmēs[14].

Tādējādi šis ziņojums parāda, kā ES pilsonība – šī būtiskā saikne ar ES – rada tiesības un priekšrocības pilsoņiem. Tajā ir aprakstīti galvenie šķēršļi, ar kuriem joprojām pilsoņi saskaras savā ikdienas dzīvē, īstenojot savas ES tiesības pāri valstu robežām, un izklāstīti pasākumi, kas ir paredzēti, lai ļautu pilsoņiem izmantot savas tiesības.

ES 2010. gada ziņojumam par pilsonību ir pievienoti šādi divi dokumenti:

– Ziņojums par panākumiem virzībā uz efektīvu ES pilsonību 2007.–2010. gadā (ziņojums saskaņā ar LESD 25. pantu)[15],

– Ziņojums par 2009. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanu novērtējumu[16],

2. TO ŠĶĒRŠĻU APZINĀŠANA, KURI JĀPĀRVAR PILSOŅIEM VIŅU IKDIENAS DZĪVĒ

ES pilsoņi var sastapties ar šķēršļiem, kas kavē viņu tiesību īstenošanu, visdažādākajās dzīves situācijās — vai nu kā privātpersonas, vai kā preču un pakalpojumu patērētāji, studenti un profesionāļi, vai politikas dalībnieki. Komisija, pamatojoties uz pilsoņu sūdzībām, ir konstatējusi 25 galvenos šķēršļus, ar ko pilsoņi var saskarties visā dzīves laikā.

2.1. Pilsoņi kā privātpersonas

2.1.1. Nenoteiktība saistībā ar starptautisku pāru īpašuma tiesībām

Arvien biežāk pilsoņi, izceļojot ārpus savas valsts, šķērso ES valstu robežas, lai studētu, strādātu, dzīvotu — un iemīlētos. Arvien lielāks skaits pāru dzīvo dalībvalstī, kas nav viņu pilsonības valsts. No apmēram 122 miljoniem laulību, kas noslēgtas ES, apmēram

---

13 COM(2010) 608.

14 Komisijas paziņojums: EIROPA 2020 Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei (COM(2010)2020 galīgā redakcija 3.3.2010.).

15 COM(2010) 602.

16 COM(2010) 605.

16 miljonos (13%) gadījumu laulātie ir dažādu valstu pilsoņi. Piemēram, 2007. gadā no 2,4 miljoniem laulību ES apmēram 300 000 bija šādi pāri; tas pats attiecas arī uz laulību šķiršanu — 140 000 (13%) no 1 040 000 laulības šķiršanas gadījumu ES tajā pašā gadā.

Šādiem starptautiskiem pāriem bieži vien ir grūti zināt, kurām tiesām ir jurisdikcija un kuri tiesību akti ir piemērojami viņu personīgajai situācijai un finansiālajiem jautājumiem (piemēram, kopīga māja vai bankas konti). Attiecīgi šiem pāriem jāsaskaras ar neparedzētām un nevēlamām sekām viņu īpašuma ikdienas pārvaldībā, ja viņi sāk dzīvot atsevišķi vai viens no laulātajiem mirst.

Visente, kas ir Spānijas pilsonis, un Ingrīda, kas ir Nīderlandes pilsone, ir precējušies un dzīvo Nīderlandē. Viņi vēlētos kopīgi iegādāties māju Francijā. Tomēr vispirms viņi vēlētos uzzināt, kuras tiesības būtu piemērojamas pirkumam un vispār mantai, kas būtu viņu kopīgā īpašumā, ja viņi sāktu dzīvot atsevišķi vai viens no viņiem nomirtu — vai tās būtu Spānijas, Nīderlandes vai Francijas tiesības? Vai viņi varētu izvēlēties piemērojamās tiesības? Vai būtu iespējams pārliecināties, ka arī tiesa, kurai kādu dienu var nākties šķirt viņu laulību vai izlemt jautājumu par īpašuma tiesību pēctecību, būs kompetenta atrisināt jautājumu par viņu mantas sadali?

Komisija	
(1)	atvieglos kārtību, kādā starptautiski pāri (laulāti vai reģistrēti partneri) varēs uzzināt, kurām tiesām ir jurisdikcija un kuras tiesības piemērojamas viņu īpašumam (piemēram, kopīgai mājai), 2011. gadā ierosinot attiecīgu tiesību aktu.

2.1.2. Apgrūtinošas un dārgi izmaksājošas formalitātes attiecībā uz civilstāvokļa dokumentu pārrobežu atzīšanu un sarežģīta pārrobežu piekļuve tiesai

Pilsoņiem, kuri pārceļas uz dzīvi citās dalībvalstīs, ir ārkārtīgi svarīgi, lai tiktu atzīti civilstāvokļa dokumenti, kas attiecas uz viņu "dzīves notikumiem" (piemēram, dzimšanu, laulību, reģistrētām partnerattiecībām, šķiršanos, adopciju vai vārda došanu). Dalībvalstu reģistri un administratīvās sistēmas visā ES atšķiras, tādējādi radot problēmas šādai pārrobežu atzīšanai. Turklāt šādus dzīves notikumus var neatzīt visas dalībvalstis. Tāpēc pilsoņiem ir pienākums kārtot apgrūtinošas un dārgas formalitātes (tulkojumi, dokumentu autentiskuma papildu apliecinājumi), kuru dēļ viņiem pat varētu kļūt neiespējami izmantot savas tiesības.

Mihals ir no Kipras un vēlas apprecēt Sannu no Somijas, bet viņam ir jāuzrāda apliecība par šķēršļu neesamību laulības noslēgšanai, kāda saskaņā ar Kipras tiesībām neeksistē.

Pilsoņiem citā dalībvalstī būtu jābūt tādai pašai piekļuvei tiesai civiltiesību un krimināltiesību jomā kā viņu pašu valstī. Tiek lēsts, ka 2007. gadā 9 miljoni ES pilsoņu bija iesaistīti pārrobežu procedūrās, kas bija saistītas ar civiltiesību jautājumiem vien[17]. Vairāk nekā puse no 2007. gadā aptaujātajiem eiropiešiem uzskatīja, ka viņiem būtu ļoti sarežģīti vērsties tiesā, lai panāktu savu tiesību īstenošanu citā dalībvalstī, jo viņiem nav pietiekamu zināšanu par procesuālajiem noteikumiem.

Dāniels, kurš ir Vācijas pilsonis, ir atradis māju Rumānijā, ko viņš vēlētos nopirkt. Viņa juristam ir jāatrod notārs un tieslietās specializējies tulkotājs un jānoskaidro procedūra meklēšanai zemesgrāmatā.

---

[17] *Eurobarometer* 292. zibensaptauja "Civiltiesības", 2008. gada novembris–decembris.

Komisija	
(2)	atvieglos civilstāvokļa dokumentu (piemēram, dzimšanas apliecību) brīvu apriti, 2013. gadā ierosinot attiecīgus tiesību aktus;
(3)	dos iespēju gan pilsoņiem, gan praktizējošiem juristiem viegli atrast ar tiesībām saistītu informāciju vairākās valodās, izmantojot Eiropas e-tiesiskuma portālu[18].

2.1.3. Nepietiekama aizdomās turēto un apsūdzēto personu aizsardzība kriminālprocesā un nepietiekama noziegumu upuru aizsardzība

Aizvien lielāks ES pilsoņu skaits ir iesaistīti kriminālprocesos dalībvalstī, kas nav viņu izcelsmes valsts. Šie pilsoņi bieži vien nesaprot tiesvedības valodu vai nerunā tajā. Attiecīgi viņiem var rasties papildu grūtības sevi aizstāvēt un izmantot tiesības uz taisnīgu tiesu. Dalībvalstīs dažādi ir regulēts jautājums par to, kā tiek sniegti tulkošanas pakalpojumi.

Martinu, futbola fanu no Slovākijas, apcietināja Portugālē pēc futbola spēles un apsūdzēja miesas bojājumu nodarīšanā. Tā kā viņš nerunāja portugāļu valodā, bet saprata angļu valodu, viņš lūdza nodrošināt tulkošanu angļu valodā. Tiesas nozīmētajam tulkam, kas viņam palīdzēja tiesas procesā, trūka jebkādas profesionālās kvalifikācijas. Viņu pārstāvēja advokāts, kas nesaprata angļu valodu, un Martina īsajās tikšanās reizēs ar advokātu tulks nepiedalījās. Neviens no lietas dokumentiem nebija tulkots angļu valodā.

Komisija nodrošina, ka visā Eiropas Savienībā tiek garantētas aizdomās turēto un apsūdzēto personu tiesības kriminālprocesā[19].

Katru gadu vairāk nekā 30 miljoni cilvēku visā Eiropā ziņo, ka ir kļuvuši par noziedzīga nodarījuma upuriem[20]. Ir pierādījumi, ka patiesībā cietušo ir daudz vairāk, taču šie cilvēki nav ziņojuši par nodarījumiem. Eiropas Savienībā jau ir tiesību akts, kas nosaka minimuma standartus attieksmei pret cietušajiem[21], taču tas ir nepietiekami īstenots, un, ņemot vērā, ka pēc būtības šis akts ir starpvaldību dokuments, tā izpilde var būt apgrūtināta, tādējādi cietušajiem vai nu nav pieejamas visas viņiem paredzētās tiesības, vai arī dalībvalstis nodrošina šīs tiesības dažādos veidos. Cietušie nevar būt pārliecināti, ka, ceļojot vai pārceļoties uz ārzemēm, viņiem būs nodrošinātas tās pašas tiesības, atbalsts un aizsardzība. Vispārīgi runājot, cilvēks, kas kļuvis par noziedzīga nodarījuma upuri Eiropā nevar būt pārliecināts, ka būs ievērotas viņa vajadzības, piemēram, atzīšana par cietušo, cienīga un godpilna attieksme, nepieciešamā palīdzība, piekļuve tiesai, tiesības uz kompensācijām un atlīdzināšanu.

Piemēram, daudzas dalībvalstis nenodrošina, ka procesa laikā cietušais nesaskaras ar aizdomās turēto nodarījuma izdarītāju.

Annu uz ielas aplaupīja un piekāva. Uzbrucēju notvēra, un viņa bija pietiekami drosmīga, lai dotos uz tiesu un liecinātu. Taču, tiesas uzgaidāmajā zālē uzbrucējs viņu ieraudzīja un veltīja

---

18 https://e-justice.europa.eu.

19 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva par tiesībām uz mutisku un rakstisku tulkojumu kriminālprocesā (Direktīva 2010-801/ES) un 2010. gada 20. jūlija priekšlikums Direktīvai par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā - COM(2010)392.

20 *Eurostat Statistics in focus* – 36/2009

21 Padomes 2001. gada 15. marta Pamatlēmums Nr. 2001/220/TI par cietušo statusu kriminālprocesā (OV L 82, 22.3.2001., 1. lpp).

viņai draudīgus žestus. Anna bija pārāk nobijusies, lai tajā dienā sniegtu liecību, un lietas izskatīšana bija jāizbeidz.

Komisija (4) arī turpmāk uzlabos aizdomās turēto un apsūdzēto personu aizsardzību kriminālprocesā, tostarp garantējot aizdomās turēto piekļuvi advokātam un saziņu ar ārpasauli aizturēšanas laikā, 2011. gadā ierosinot divus tiesību aktus; (5) uzlabos noziedzīgos nodarījumos cietušo aizsardzību, 2011. gadā ierosinot pasākumu kopumu, tostarp tiesību aktus.

2.1.4. Problēmas ar nodokļiem pārrobežu situācijās, jo īpaši saistībā ar automašīnu reģistrāciju

Arvien vairāk eiropiešu iegādājas nekustamo īpašumu ārpus savas mītnes dalībvalsts. Piemēram, 2007. gadā nekustamā īpašuma pārrobežu pārdošanas un pirkšanas apjoms bija 10 reižu lielāks nekā 2002. gadā, sasniedzot 55 miljardu eiro vērtību. Atsevišķu nodokļu noteikumu piemērošana šādiem darījumiem var padarīt nekustamā īpašuma, jo īpaši māju, pārrobežu iegādi daudz sarežģītāku, nekā tā ir gadījumos, kad iegāde visādā ziņā saistīta tikai ar vienas valsts teritoriju.

Vēl viens fenomens, kas sāk parādīties, ir cilvēki, kuri saņem mantojumu (vai dāvinājumu) pārrobežu kontekstā (piemēram, testators/dāvinātājs dzīvo citā valstī vai īpašums atrodas valstī, kas nav saņēmēja dzīvesvietas valsts). Ārvalstīs esoša īpašuma mantošanai vai dāvināšanai bieži vien piemēro vairāk nodokļu nekā vietējam īpašumam. Bieži ir arī tā, ka šādai mantošanai vai dāvināšanai nodokļus piemēro vairāk nekā viena dalībvalsts un ka esošie mehānismi, lai izvairītos no nodokļu dubultās uzlikšanas, ir neatbilstoši.

Elēna, kura dzīvo Beļģijā, mantoja īpašumu Īrijā no sava tēva, kas būdams Beļģijas pilsonis, dzīvoja un nomira Beļģijā. Īrijā esošajam īpašumam tika piemērota nodokļu dubulta uzlikšana, jo Beļģija šim īpašumam piemēroja savu mantojuma nodokli, bet Īrija iekasēja nodokli par tā vērtību.

Kopumā nodokļu problēmas, ar kādām saskaras ES pilsoņi, ietver arī diskriminējošu attieksmi pret pārrobežu darbiniekiem (piemēram, aizliegums atskaitīt personīgos pabalstus) un pārrobežu ieguldījumiem (piemēram, saistībā ar dividenžu aplikšanu ar nodokli), kā arī grūtības saziņā ar ārvalstu nodokļu administrācijām, skaidras informācijas trūkumu par pārrobežu nodokļu noteikumiem, laikietilpīgas procedūras nodokļu samazinājumam, kas novērš nodokļu dubulto uzlikšanu un sarežģītas pieprasījuma veidlapas.

Komisija 2010. gadā iniciatīvas "Likvidējot ar nodokļiem saistītos šķēršļus ES pilsoņiem" ietvaros izpētīs iespējamos risinājumus nodokļu problēmām, ar kurām ES pilsoņi saskaras pārrobežu situācijās. Attiecīgie jautājumi sīkāk ir apskatīti Paziņojumā par vienotā tirgus aktu.

Iegādājoties automobili citā dalībvalstī vai pārvedot to uz citu dalībvalsti, kas nav valsts, kurā automobilis pirkts (piemēram, mainot dzīvesvietu), ES pilsoņiem bieži vien ir jākārto apgrūtinošas pārreģistrācijas un citas formalitātes un, iespējams, dubultā jāmaksā reģistrācijas nodokļi, jo valstu noteikumi par nodokļu uzlikšanu pirmreizējai reģistrācijai tiek piemēroti nekoordinēti.

Orels, kurš dzīvo Nīderlandē, ir sasniedzis pensijas vecumu un nolēmis mainīt savu pastāvīgo dzīvesvietu uz Grieķiju, kur viņam ir brīvdienu māja. Viņš ir iepriekš iegādājies un reģistrējis automobili Nīderlandē. Pārceļoties uz Grieķiju, viņam būs jāpārreģistrē savs automobilis Grieķijā un jāmaksā šajā valstī reģistrācijas nodoklis. Maksājamā reģistrācijas nodokļa summa tiks noteikta, ņemot vērā transportlīdzekļa vecumu. Tomēr viņš nevarēs saņemt iepriekš Nīderlandē samaksātā reģistrācijas nodokļa daļēju atmaksu; tas nozīmē, ka viņa automobilim reģistrācijas nodoklis tiks piemērots divreiz.

Komisija
(6) vienkāršos formalitātes un nosacījumus iepriekš citā dalībvalstī reģistrētu automobiļu pārreģistrācijai, ierosinot attiecīgu tiesību aktu 2011. gadā; tā arī rīkosies gadījumos, kad nodokļu uzlikšana automobiļiem būs diskriminējoša, un izstrādās risinājumus attiecībā uz nodokļu dubulto uzlikšanu automobiļiem, kas var kavēt pilsoņu brīvu pārvietošanos un preču brīvu apriti.

2.1.5. Eiropas pilsoņi pilnībā neizmanto priekšrocības, ko sniedz pārrobežu veselības aprūpe un e-veselības tehnoloģija

ES pilsoņiem, kas saslimt vai gūst ievainojumus tūrisma vai biznesa ceļojuma laikā vai uzturoties citā dalībvalstī mācību nolūkā, ir tiesības uz tādu pašu piekļuvi veselības aprūpei kā attiecīgās dalībvalsts pilsoņiem. Īslaicīgi uzturoties ārzemēs, piekļuvi veselības aprūpes pakalpojumiem atvieglo Eiropas veselības apdrošināšanas karte, ko pašlaik ir saņēmuši 188 miljoni Eiropas pilsoņu, tas ir, apmēram 37 % no ES iedzīvotāju skaita.

Turklāt ES pilsoņi var paļauties uz ES noteikumiem par sociālā nodrošinājuma koordināciju, lai saņemtu plānotu aprūpi ārzemēs, saņemot iepriekšēju atļauju, ko var atteikt tikai konkrēti noteiktos gadījumos. Šādā gadījumā pilsonis var saņemt veselības aprūpes pakalpojumus citā dalībvalstī tā, it kā viņš/viņa būtu apdrošināts šajā dalībvalstī. Turklāt pastāv vēl viena izdevumu atlīdzināšanas sistēma plānotiem veselības aprūpes pakalpojumiem ārzemēs, atsaucoties tieši uz pakalpojumu sniegšanas brīvību.

Kopumā tomēr pārrobežu veselības aprūpe ES ir ierobežota, saskaņā ar aprēķiniem tā veido 1 % no sabiedrības veselības aprūpes izdevumiem, ieskaitot neatliekamo palīdzību[22]. Pacientiem ne vienmēr ir pieejama atbilstošā informācija par būtiskajiem pārrobežu veselības aprūpes aspektiem, tostarp viņu tiesībām saņemt izdevumu kompensāciju par veselības aprūpi, kas nodrošināta citās dalībvalstīs. Šī situācija rada nenoteiktību un neuzticību, traucējot pacientiem izmantot viņu tiesības uz veselības aprūpi citā ES valstī.

Turklāt ar e-veselības palīdzību var nodrošināt labāku aprūpi, jo tā padara iespējamu aprūpes nepārtrauktību gan valsts iekšienē, gan pāri robežām. Tomēr daudzi juridiski un organizatoriski šķēršļi (piemēram, noteikumu sadrumstalotība attiecībā uz personas datu aizsardzību ES, izdevumu atlīdzināšanas sistēmām un Eiropas mēroga saderības trūkums) kavē e-veselības tehnoloģiju izmantošanu Eiropā. Tas neļauj ES pilsoņiem baudīt e-veselības sniegtās priekšrocības gadījumos, kad ir vajadzīga medicīniskā palīdzība ārzemēs. E-veselības

---

[22] Komisijas dienestu darba dokuments, kas pievienots Priekšlikumam Direktīvai par pacientu tiesību piemērošanu pārrobežu veselības aprūpē — Ietekmes novērtējums (2008. gada 2. jūlijs), http://wcmcom-ec-europa-eu-wip.wcmvue.cec.eu.int:8080/health/archive/ph_overview/co_operation/healthcare/docs/impact_assessment_en.pdf

tehnoloģijas var mazināt nevienlīdzību ārstēšanas pieejamībā, uzlabot aprūpes kvalitāti, atvieglot un padarīt drošāku pacientu piekļuvi personīgajiem veselības datiem, mazināt medicīnisko kļūdu risku vai veicināt veselības problēmu konstatēšanu agrīnā stadijā. Piemēram, sirds slimnieku teleuzraudzība mājās var palielināt izdzīvojušo slimnieku skaitu par 15 %. E-receptes var samazināt medikamentu devu kļūdas par 15 %.

Dorota, kas ir Polijas pilsone, uzzina, ka viņai nepieciešama sirds operācija. Viņa dotu priekšroku operācijai Latvijā, lai viņas dēls varētu rūpēties par viņu atveseļošanās laikā. Bet viņa nezin, vai ir tiesīga saņemt veselības aprūpi Latvijā un — ja ir — kā viņa var saņemt kompensāciju par operācijas izdevumiem un teleuzraudzību mājās, kas būs nepieciešama vēlāk.

Komisija ierosina nodrošināt efektīvāku piekļuvi pārrobežu veselības aprūpei, izstrādājot skaidrākus noteikumus par kompensācijām un procesuālajām garantijām un nodrošinot pārredzamu informāciju par citās valstīs pieejamo veselības aprūpi, vairojot uzticēšanos pārrobežu aprūpes drošībai un kvalitātei un palīdzot pacientiem īstenot viņu tiesības uz kompensāciju par ārstēšanās izdevumiem, kas radušies jebkurā ES valstī[23]. Kā paziņots "Digitālajā programmā Eiropai"[24], Komisija atbalsta telemedicīnas pakalpojumu izmantošanas izplatību un pārrobežu apmaiņu ar elektronisko medicīnas datu informāciju un e-receptēm, vienlaikus nodrošinot ES personas datu aizsardzības noteikumu ievērošanu.

Komisija (7) ierosina atvieglot piekļuvi pārrobežu veselības aprūpei un turklāt īsteno izmēģinājuma pasākumus, lai līdz 2020. gadam garantētu eiropiešiem drošu piekļuvi tiešsaistē viņu medicīniskajiem datiem un panāktu telemedicīnas pakalpojumu plašu izmantošanu[25]. Komisija līdz 2012. gadam arī izstrādās ieteikumu vienotam pacientu datu minimuma komplektam pacientu slimību vēstures datu savstarpējai izmantojamībai, lai tam varētu piekļūt vai veikt apmaiņu ar to elektroniski starp dalībvalstīm[26].

2.1.6. Tiesības uz konsulāro aizsardzību ES pilsoņiem, kuri nokļuvuši grūtībās trešās valstīs, nav pilnībā efektīvas

ES pilsoņiem, kas ceļo uz valstīm ārpus ES, kurās viņu dalībvalstij nav vēstniecības vai konsulāta, ir tiesības saņemt konsulāro aizsardzību no jebkuras citas dalībvalsts. ES dalībvalsts vēstniecībā vai konsulātā pret viņiem ir jāizturas tādā pašā veidā, kā pret savas valsts pilsoņiem. Uz trešām valstīm izceļojošo ES pilsoņu skaits ir palielinājies no vairāk nekā 80 miljoniem ceļojumu 2005. gadā līdz vairāk nekā 90 miljoniem 2008. gadā[27]. Vairāk nekā 30 miljoni ES pilsoņu pastāvīgi dzīvo trešā valstī, tomēr visas 27 dalībvalstis ir pārstāvētas tikai trīs valstīs (Amerikas Savienotajās Valstīs, Ķīnā un Krievijā). Tā kā arvien vairāk

---

23 Komisijas Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par pacientu tiesību piemērošanu pārrobežu veselības aprūpē — Ietekmes novērtējums (2008. gada 2. jūlijs), http://wcmcom-ec-europa-eu-wip.wcmvue.cec.eu.int:8080/health/archive/ph_overview/co_operation/healthcare/docs/com_en.pdf.

24 Komisijas paziņojums - Digitālā programma Eiropai, COM(2010)245 galīgā redakcija/2, 26.8.2010.

25 Digitālās programmas Eiropai 13. pamatdarbība; sk. arī Paziņojumu par vienotā tirgus aktu.

26 Digitālās programmas Eiropai 14. pamatdarbība; sk. arī Paziņojumu par vienotā tirgus aktu.

27 *Eurostat* iedzīvotāju datubāze, tūrisma sadaļa; dati ietver brīvdienu ceļojumus un komandējumus, kuri ilgst vairāk par vienu dienu.

eiropiešu dodas komandējumos vai atpūtas braucienos uz trešām valstīm[28], pieaug nepieciešamība pēc konsulārās palīdzības nepārstāvēto ES valstu pilsoņiem.

ES pilsoņu konsulārās aizsardzības tiesību efektivitāte joprojām ir jāpierāda. Lai gan joprojām trūkst sistemātisku datu, saņemtās sūdzības un pirmreizējie ziņotie gadījumi nepārprotami liecina, ka ES pilsoņi un dažkārt konsulātu darbinieki vēl pilnībā neapzinās, ka ES pilsoņiem ir tiesības vērsties citās vēstniecībās vai konsulātos, un nav pārliecināti, kāda palīdzība var tikt sniegta. ES pilsoņiem ir lielas cerības — nesen veiktā aptaujā[29] vairākums (62%) atbildēja, ka viņi sagaida tādu pašu palīdzību neatkarīgi no tā, kurai dalībvalstij viņi to lūdz, savukārt gandrīz trešdaļa (28%) sagaida vismaz minimālu palīdzību, ko sniedz jebkura dalībvalsts.

Pagaidām eksistē tikai daži tiesiski noteikumi. Lisabonas līgums dod Komisijai tiesības ierosināt direktīvas par koordinācijas un sadarbības pasākumiem, kas vajadzīgi, lai veicinātu tiesības uz konsulāro aizsardzību. Nesenās krīzes (piemēram, zemestrīces Haiti un Čīlē, Īslandes vulkānisko pelnu mākonis) ir pierādījušas, ka ir nepieciešama efektīva koordinācija un arī zināma sloga sadale starp dalībvalstīm. Krīzes laikā nepārstāvēto dalībvalstu pilsoņiem ir jāpalīdz tikpat steidzami un efektīvi kā to dalībvalstu pilsoņiem, kuras veic evakuāciju.

Nataša, kas ir Slovēnijas pilsone, kļuva par bruņotas laupīšanas upuri brīvdienu laikā Karību salās. Viņa tika ievainota, un viņai tika nozagta pase un nauda. Viņa vēlas uzzināt, kā var ātri atrast angliski runājošu ārstu un iegūt vajadzīgos līdzekļus un ceļošanas dokumentus atpakaļlidojumam pēc atveseļošanās.

Komisija	
(8)	2011. gadā ierosinot attiecīgus tiesību aktus un ar specializētas tīmekļa vietnes un mērķtiecīgu informatīvo pasākumu starpniecību aktīvāk informējot pilsoņus, padarīs efektīvākas ES pilsoņu tiesības saņemt palīdzību trešās valstīs no visu dalībvalstu diplomātiskajām un konsulārajām iestādēm, tostarp arī krīzes apstākļos.

2.2. Pilsoņi kā patērētāji

2.2.1. Informētības trūkums un nepietiekama pilsoņu tiesību īstenošana, pērkot kompleksos atpūtas pakalpojumus, kā pasažieriem un kā tūristiem

Daudzi ES pilsoņi brīvdienās izceļo uz citām ES valstīm. Piemēram, 2009. gadā 37% vāciešu, 34% britu un 16% itāļu savas brīvdienas pavadīja citā ES valstī (salīdzinājumā ar 23%, 30% un 13%, kas brīvdienas pavadīja ārpus ES)[30]. Tādējādi ES pilsoņi bieži par savām ES tiesībām vai par trūkumiem savu tiesību īstenošanā, uzzina atrodoties brīvdienās.

Savukārt 56% eiropiešu organizē savas brīvdienas paši, izmantojot interneta sniegtās priekšrocības un zemo cenu aviopārvadātāju skaita pieaugumu[31]. Tomēr uz viņiem neattiecas spēkā esošie ES noteikumi, kas aizsargā komplekso atpūtas ceļojumu pircējus. Arvien

---

28 Pasaules Tūrisma organizācija prognozē vēl vienu ievērojamu pieaugumu laikposmā no 2010. gada līdz 2020. gadam.

29 *Eurobarometer* zibensaptauja 294 "ES pilsonība", 2010. gada marts.

30 *Eurobarometer* zibensaptauja 281 "Apsekojums par eiropiešu attieksmi pret tūrismu", 2009. gada oktobris.

31 *Eurobarometer* zibensaptauja 258 "Apsekojums par eiropiešu attieksmi pret tūrismu", 2009. gada februāris.

pieaugošā tendence izmantot "dinamiskos komplektus"[32] ir radījusi tiesiskā regulējuma "pelēkās zonas", kurās patērētāji nezina, vai viņu ceļojumu komplekti ir aizsargāti. No aptaujātajiem patērētājiem, kuri bija iegādājušies "dinamisko paketi", 67% maldīgi uzskatīja, ka viņi tiek aizsargāti. Ir aprēķināts, ka ikgadējie zaudējumi tiem, kuri iegādājas dinamiskos komplektus, ir lēšami 1 miljarda eiro apmērā[33]. Turklāt valstu tiesību akti, ar kuriem transponē šos noteikumus, atšķiras un rada problēmas patērētājiem, kuri vēlas iegādāties savu brīvdienu pakalpojumu komplektu citā dalībvalstī.

Dagmāra rezervē brīvdienu pakalpojumus (lidojumu, izmitināšanu viesnīcā uz četrām dienām un autonomu) internetā. Viņa konstatē, ka vannas istabā nav ūdens, un pauž savu neapmierinātību reģistrācijas darbiniekiem. Reģistrators viņai atbild, ka vairāk pieejamu istabu nav. Viņa zvana interneta uzņēmumam, kurā viņa veikusi rezervēšanu un kurš atbild, ka problēma ar viesnīcu jārisina viņai pašai. Viņa veltīgi pavada trīs stundas, lai atrisinātu problēmu, un papildus samaksā EUR 500 par istabu citā viesnīcā. Vēlāk viņa uzzina: ja uz viņas brīvdienu pakalpojumu komplektu būtu attiecināmi ES noteikumi, ceļojuma organizētājs būtu bijis finansiāli atbildīgs un viņam būtu bijis pienākums piedāvāt viņai palīdzību, piemēram, alternatīvu istabu vai viesnīcu.

Neskatoties uz to, ka pastāv ES tiesību akti, kas paredz tiesības pasažieriem, kas ceļo, izmantojot gaisa, dzelzceļa un kopš 2012. gada arī ūdens transporta līdzekļus, un tiek veikti informētības veicināšanas pasākumi[34], tikai neliels skaits Eiropas ceļotāju zina savas tiesības un to, kā un kur vērsties pēc palīdzības. Kopējais sūdzību un prasījumu skaits, ko iesniedz aviopasažieri, katru gadu sasniedz apmēram 68 000[35] un liecina par grūtībām, kas rodas pasažieriem, kuri vēlas iesniegt pretenzijas gaisa pārvadātājiem.

Papildu sarežģījumus rada atšķirīgā gaisa pārvadātāju uzņēmējdarbības prakse, piemēram, jaunie reģistrētās un rokas bagāžas izmēra un svara ierobežojumi un to dažādās sūdzību apstrādes procedūras, kuru dēļ pasažieri var apjukt, vai arī uzņēmējdarbības prakse, kas var tikt uztverta kā netaisnīga (piemēram, "neierašanās politika", saskaņā ar kuru aviokompānijas pieprasa pasažieriem saskaņā ar vienu un to pašu ceļojuma līgumu iegādātos lidojumus izmantot secīgā kārtībā, pretējā gadījumā viņiem nav atļauts iekāpt lidmašīnā uz nākamo lidojumu). Apjukumu var radīt arī tas, ka nav tādas atsevišķas iestādes katrā dalībvalstī, kurā pasažieri varētu iesniegt sūdzības.

Alesandro bija informējis aviosabiedrību, ka viņš ir lauzis kāju un viņam būs vajadzīga palīdzība. Tomēr šāda palīdzība tika noorganizēta tikai pēc viņa uzstājīgā pieprasījuma uz vietas, un viņam bija jāgaida vairāk nekā stunda, lai to saņemtu. Viņa lidojums tika ilgstoši aizkavēts, un pēc ierašanās galamērķī viņš arī nesaņēma savu bagāžu. Viņam bija jāiesniedz sūdzība trīs dažādās iestādēs, un viņam tika ļoti maz izskaidrotas viņa tiesības.

---

[32] Ceļojuma pasākumu kopums, kurā divas vai vairākas pozīcijas vai pakalpojumi par atsevišķām brīvdienām vai braucienu, piemēram, lidojumi, izmitināšana vai autonoma, tiek piedāvāti vienlaicīgi un no tās pašas sabiedrības vai no savstarpēji komerciāli saistītām sabiedrībām (piemēram, aviolīnijām un autonomas punktiem vai viesnīcām), bet izņemot komplektus, kas jau tiek piedāvātas kā tādas, t. i., kas ir nokomplektētas, pirms tās tiek piedāvātas patērētājam.

[33] Pētījums par patērētāju zaudējumiem dinamisko komplektu jomā, ko sagatavojis uzņēmums *London Economics* Komisijas Veselības un patērētāju ģenerāldirektorātam, 2009. gada novembris.

[34] Sk. arī *http://ec.europa.eu/transport/passenger-rights/en/index.html*.

[35] Komisija un Valstu tiesībaizsardzības iestāžu tīkls 2008. gadā apstrādāja apmēram 68 000 pasažieru prasījumu un oficiālu sūdzību.

ES pilsoņi ar īpašām vajadzībām saskaras ar papildu šķēršļiem, kas cita starpā kavē piekļuvi ēkām, transportam, informācijai un preču un pakalpojumu lokam, tostarp arī tad, kad tie pārvietojas pa savu valsti vai uz citu dalībvalsti. Sestajai daļai ES pilsoņu piemīt kāda nespēja, un šis īpatsvars palielināsies līdz ar sabiedrības novecošanu — jau tagad 35% cilvēku, kuri ir vecāki par 65 gadiem, norāda, ka viņiem ir apgrūtinātas viņu ikdienas dzīves aktivitātes, un 15 % vecumā no 65 līdz 74 gadiem dēvē sevi par tādiem, kuru ikdienas dzīve ir būtiski apgrūtināta.

Tiboram, kurš dzīvo Ungārijā, ir vajadzīgs ratiņkrēsls, lai pārvietotos, jo saasinās viņa diabēta slimība. Viņam ļoti patīk ceļot uz citām ES valstīm, bet viņam ir jāpārvar daudz šķēršļu. Piemēram, lielākajā daļā viesnīcu nav vai ir ļoti maz pielāgotu istabu, un daudzām vietām, kuras viņš vēlas apmeklēt, ratiņkrēslu lietotājiem ir grūti piekļūt. Pirms ceļojuma uzsākšanas viņam nākas noskaidrot, kur viņam būs vismazākās problēmas un vai viņš var saņemt ceļojuma apdrošināšanu.

Kā minēts iepriekš, tūrisms kļūst par arvien svarīgāku aspektu Eiropas pilsoņu dzīvē — arvien vairāk eiropiešu ceļo, gan atpūtas nolūkos, gan dodoties komandējumos. Eiropieši 2008. gadā veica apmēram 1,4 miljardus ceļojumu[36], no tiem 90 % ES iekšienē. Tomēr eiropieši vairāk ceļo īsus attālumus no mājām, rezervē īsāku uzturēšanās laiku izmitināšanas vietās un stingri ierobežo savus tēriņus. Komisija īsteno pasākumus, kuru mērķis ir nostiprināt Eiropas tūrismu, tostarp radot apstākļus, lai vairotu tā pievilcību un palielinātu patērētāju uzticēšanos un apmierinātību.

Komisija

(9) uzlabos pašreizējos noteikumus to patērētāju tiesību aizsardzībai, kuri iegādājas ceļojumu komplektus, jo īpaši internetā, un atvieglos ceļojumu komplektu iegādi citās dalībvalstīs, ierosinot tiesību akta priekšlikumu 2011. gadā;

(10) centīsies pilnveidot tiesisko regulējumu, kas, neskatoties uz izvēlēto transporta veidu, ļautu nodrošināt vienotu tiesību komplektu pasažieriem visā ES un nodrošinātu atbilstošu šo tiesību, tostarp arī aviopasažieru tiesību, īstenošanu (piemēram, ilgas kavēšanās un lidojuma atcelšanas gadījumā). Komisija turklāt centīsies nodrošināt, ka transporta mezgli (piemēram, lidostas, dzelzceļa stacijas, ostas) aizvien vairāk izveido vietas, kur pilsoņi var viegli piekļūt informācijai par savām tiesībām ES, jo īpaši ceļojot pa ES;

(11) ierosinās papildu metodes, kā nodrošināt, lai pasažieri ar ierobežotu pārvietošanās spēju var vieglāk piekļūt visiem transporta veidiem un atbilstošajai infrastruktūrai, sākot no 2010. gada, piešķirs gada balvu visvieglāk pieejamām Eiropas pilsētām, veicinās labāku piekļuvi pakalpojumiem, piemēram, veselības apdrošināšanai, un izstrādās un veicinās ES mēroga standartu izmantošanu radītās vides pieejamībai, 2010. gadā ierosinot ES Stratēģiju invaliditātes jomā laikposmā no 2010. gada līdz 2020. gadam;

(12) ierosinās metodes, lai palielinātu patērētāju uzticēšanos tūrisma produktiem, organizējot uz Eiropas tūristiem vērstas izpratnes veidošanas kampaņas un uzraugot patērētāju apmierinātību ar dažādiem tūrisma pakalpojumiem (piemēram, transportu, izmitināšanu, ceļojumiem utt.).

[36] Eurostat, Tūrisma statistika 2008. gadā.

2.2.2. Vienotu noteikumu trūkums patērētāju tiesību aizsardzības jomā, izpratnes trūkums par pieejamiem tiesību aizsardzības līdzekļiem un tiesību aizsardzības līdzekļu nepietiekamība

Iegādājoties preces un pakalpojumus, pilsoņi nejūtas pietiekami pārliecināti, lai dotos pāri valsts tirgus robežām un lai tie varētu baudīt plašākas izvēles un cenu konkurences sniegtās priekšrocības visā Eiropā. Viens no iemesliem var būt arī tas, ka nav vienota patērētāju tiesību aizsardzības noteikumu kopuma — vairāk nekā trešā daļa (37 %) patērētāju uzskata, ka viņi var būt mazāk aizsargāti, veicot attālinātus pirkumus citā ES valstī vai ceļojot, nekā iegādājoties preces vai pakalpojumus savā valstī.[37]. Divās no trim ES mājsaimniecībām ir interneta pieslēgums[38], bet tikai 12 % ES tīmekļa lietotāju jūtas pilnībā droši, veicot tiešsaistes darījumus[39]. Trešdaļa patērētāju apsvērtu iespēju veikt pirkumus tiešsaistē citā valstī, jo tas ir lētāk vai izdevīgāk[40], bet tikai 8 % to faktiski dara[41].

Kjara, kura dzīvo Itālijā, Bulgārijas elektronikas veikala tīmekļa vietnē ir atradusi digitālo fotokameru par daudz zemāku cenu nekā savā pilsētā. Tomēr viņa nevēlas to pirkt tiešsaistē no Bulgārijas. Viņai nav skaidrs, kas notiks, ja kamera piegādes laikā tiks nozaudēta vai sabojāta. Vai viņa varēs nosūtīt to atpakaļ pārdevējam, ja viņai tā nepatiks, ko viņa varētu darīt Itālijā? Kādā termiņā viņai tā ir jānosūta atpakaļ?

Lai novērstu šo uzticēšanās trūkumu, Komisija ir ierosinājusi vēl vairāk saskaņot patērētāju tiesību aizsardzības noteikumus un cenšas rast veidus, kā vienkāršāk informēt patērētājus par viņu tiesībām[42]. Turklāt "Digitālajā programmā Eiropai"[43] Komisija ierosina vairākus konkrētus pasākumus, kuru mērķis ir atrisināt galvenās problēmas, kas liedz Eiropas pilsoņiem izmantot digitāla vienotā tirgus un pārrobežu digitālo pakalpojumu sniegtās priekšrocības. Komisija 2010. gada beigās arī publicēs Apsekojumu par patērētāju tiesību nodrošināšanu, kurā aprakstīs, cik informēti un pārliecināti par savām tiesībām ir patērētāji. *Tajā būs norādīti nelabvēlīgākā stāvoklī esošie patērētāji vai jomas, kurās iedzīvotāji jūtas īpaši neaizsargāti, un mērķis, proti, līdz 2020. gadam par 10-15 % uzlabot patērētāju tiesību nodrošināšanu.*

Rodoties sarežģījumiem, patērētāji bieži nesaņem efektīvu palīdzību. Turklāt 51% patērētāju, kuri sūdzas tirgotājam un nav apmierināti ar to, kā tiek apstrādāta viņu sūdzība, neveic turpmāku rīcību. Savukārt 47 % pilsoņu neierosina tiesvedību par zaudējumiem, kas mazāki par EUR 200. Vēl jo negribīgāk viņi uzsāk pasākumus pārrobežu situācijās. Turklāt patērētāji nezina vai pilnībā neizmanto iespējas, ko nodrošina alternatīvas strīdu izšķiršanas (ASI) mehānismi, un starpniecība, kas ir pieejama valsts līmenī kā lētāka (bez maksas vai par maksu, kas mazāka par EUR 50) un ātrāka alternatīva parastajai tiesvedībai. Lai sistēma tādu prasījumu piedziņai, kuru vērtība ir mazāka par EUR 2 000 (Eiropas maza apmēra prasību procedūra), kļūtu ātrāka un pilsoņiem vieglāk izmantojama, Komisija līdz 2013. gadam

---

37 Komisijas dienestu darba dokuments: "Ziņojums par pārrobežu e-tirdzniecību ES" SEC(2009) 283, 11. lpp.

38 Eurostat: To mājsaimniecību skaits, kurās ir pieejams internets (tsiir040; publicēšanas datums 18.6.2010.), 2009. gadā bija 65 %.

39 *Eurobarometer* zibensaptauja 250 "Uzticēšanās informācijas sabiedrībai", 2009. gada maijs.

40 Komisijas dienestu darba dokuments: "Ziņojums par pārrobežu e-tirdzniecību ES" SEC(2009) 283, 2. lpp.

41 Patēriņa tirgu rezultātu apkopojums — patērētāji iekšējā tirgū kā mājās — SEC(2010)385, 18. lpp.

42 Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par patērētāju tiesībām, 2008. gada 8. oktobris, COM(2008) 614.

43 Komisijas Paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Digitālā programma Eiropai" - COM (2010) 245.

nodrošinās ES mēroga tiešsaistes tiesvedību maza apmēra prasībām, tajā pašā laikā tā izpētīs, vai Eiropas maza apmēra prasību procedūra būtu jāattiecina uz prasībām, kuru vērtība mazāka par EUR 5000. Turpmākie pasākumi sīkāk ir apskatīti Paziņojumā par vienotā tirgus aktu.

Komisija (13) saprotamā veidā formulēs tiešsaistes pakalpojumu lietotāju tiesības, līdz 2012. gadam publicējot ES Tiešsaistes tiesību kodeksu[44]; (14) veicinās patērētāju problēmu ātru un lētu atrisināšanu ārpustiesas kārtībā ES, 2011. gadā ierosinot tiesību aktu par alternatīvas strīdu izšķiršanas (ASI) mehānismiem, līdz 2012. gadam izpētot ierosinājumus par ES mēroga tiešsaistes strīdu izšķiršanas sistēmu e-komercijas darījumiem[45] un veicinot plašāku starpniecības izmantošanu līdz 2013. gadam ;

2.3. Pilsoņi kā iedzīvotāji, studenti un profesionāļi

2.3.1. Tiesības brīvi pārvietoties ietekmē ES tiesību atšķirīga un nepareiza piemērošana un apgrūtinošas administratīvās procedūras

Pēdējo 40 gadu laikā brīvas pārvietošanās princips ir nepārtraukti attīstījies un tagad aptver visus ES pilsoņus. Tā ir viena no vissvarīgākajām un visvairāk novērtētajām individuālajām ES pilsoņu tiesībām. Aptaujas, kas veiktas 2010. gadā, parādīja, ka gandrīz deviņi no desmit ES pilsoņiem zina, ka viņiem ir šādas tiesības[46], un ka viņi tās uzskata par pašsaprotamām, pieņemot, ka tās ir viņu kā ES pilsoņu pamattiesības[47]. Tiek lēsts, ka 2009. gadā 11,7 miljoni ES pilsoņu dzīvoja citā dalībvalstī, lai gan apsekojumi liecina, ka kādā savas dzīves brīdī šīs tiesības varētu izmantot vēl daudz vairāk pilsoņu. Pārsvars (54 %) 2009. gadā aptaujāto pilsoņu nebija ieinteresēti vai uzskatīja par pārāk sarežģītu strādāt citā dalībvalstī[48], savukārt gandrīz piektā daļa eiropiešu (17 %) bija faktiski iecerējuši nākotnē strādāt ārvalstīs[49].

Ar dzīvesvietu saistītie jautājumi 2009. gadā veidoja lielāko īpatsvaru (38 %) no visām sūdzībām par vienotā tirgus darbību[50]. Šis skaitlis liecina par to, ka ES pilsoņi apzinās, ka tiem ir šādas tiesības, un saskaras ar daudziem šķēršļiem.

ES pilsoņiem joprojām ir jāpiedzīvo grūtības un nepieņemama kavēšanās, cenšoties saņemt reģistrācijas apliecības — bieži vien viņiem tiek prasīts iesniegt papildu dokumentus (piemēram, elektrības rēķinus), kurus neparedz ES noteikumi. ES tiesības paredz, ka ES pilsoņiem, kas nav ekonomiski aktīvi, ir jābūt "pietiekamiem ekonomiskiem resursiem", lai uzturētos citā dalībvalstī vairāk nekā trīs mēnešus. Vairākas dalībvalstis piemēro ES noteikumus nepareizi, jo tās izmanto fiksētas summas kā kritēriju ilgstošas uzturēšanās atļaušanai vai neņem vērā individuālus apstākļus.

---

44 Kā paziņots "Digitālajā programmā Eiropai".

45 Kā paziņots "Digitālajā programmā Eiropai".

46 *Eurobarometer* zibensaptauja 294 “ES pilsonība”, 2010. gada marts.

47 *Eurobarometer* kvalitatīvais apsekojums “Eiropas pilsonība — pārrobežu mobilitāte”, 2010. gada augusts.

48 *Eurobarometer* zibensaptauja 263 “Iekšējais tirgus — Izpratne, uztvere un ietekme”, 2009. gada februāris–marts.

49 *Eurobarometer* zibensaptauja 337 "Ģeogrāfiskā un darba tirgus mobilitāte" 2009. gada novembris - decembris.

50 Dati iegūti no *SOLVIT* datubāzes.

ES pilsoņiem, kuri dzīvo citā dalībvalstī, nevis savā valstī, pārāk bieži rodas problēmas ar dažādu pabalstu un priekšrocību pieejamību, jo viņi tiek diskriminēti savas pilsonības dēļ. Viņiem var pat rasties problēmas ar uzvārda piešķiršanu saviem bērniem saskaņā ar viņu izcelsmes valsts tiesību aktiem.

Daži no šķēršļiem ieceļošanas tiesībām un uzturēšanās atļauju izdošanai trešo valstu ģimenes locekļiem, kuri pavada ES pilsoņus vai pievienojas ES pilsoņiem, kas pārceļas uz citām dalībvalstīm, ir pārmērīgas prasības attiecībā uz iesniedzamajiem dokumentiem, apgrūtinošas administratīvās procedūras un kavēšanās. Citiem ES pilsoņu ģimenes locekļiem (piemēram, faktiskajiem partneriem) var rasties problēmas ar viņu ieceļošanas un uzturēšanās tiesību atvieglošanu. Papildu problēmas rodas, jo termins "citi ģimenes locekļi" vai nu nav atspoguļots valstu tiesību aktos, vai tiek interpretēts pretrunā ES tiesībām.

Kristiāns, kurš ir Luksemburgas pilsonis, satika Natāliju, kura ir Spānijas pilsone, Erasmus apmaiņas programmā Zviedrijā. Tagad, kad Kristiāns ir pabeidzis savas studijas universitātē, viņš vēlas dzīvot kopā ar Natāliju Spānijā. Bet viņam nav skaidrs, kā to praktiski īstenot, jo viņš nerunā spāņu valodā un šaubās, vai ātri atradīs darbu mazajā ciematā, kurā dzīvo Natālija. Kad viņam būs jāreģistrējas pēc pirmajiem trim Spānijā nodzīvotajiem mēnešiem, vai iestādes pieņems viņa paskaidrojumu, ka viņš saņem EUR 600 katru mēnesi no saviem vecākiem un ka viņš var izdzīvot ar šo summu? Vai varbūt tās pieprasīs apliecinājumu par to, ka viņam ir lielāki vai stabilāki ienākumi?

Komisija
(15) veicinās ES pilsoņu un viņu trešo valstu ģimenes locekļu brīvu pārvietošanos, stingri īstenojot ES noteikumus[51], tostarp tos, kas attiecas uz diskriminācijas aizliegumu, veicinot paraugprakses pārņemšanu, vairojot zināšanas par ES noteikumiem un uzlabojot informācijas izplatīšanu ES pilsoņiem par viņu tiesībām brīvi pārvietoties[52].

2.3.2. Apgrūtinošas un neskaidras procedūras akadēmisko diplomu un profesionālo kvalifikāciju atzīšanai

Savienības pilsoņiem ir tiesības doties uz citu dalībvalsti, lai tajā studētu vai celtu profesionālo kvalifikāciju, un viņiem ir tiesības iegūt izglītību ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādus piemēro vietējiem studentiem. Ir aprēķināts, ka 4 % Eiropas studentu studiju laikā saņem *Erasmus* stipendiju. Kopš *Erasmus* programmas uzsākšanas 1987. gadā, tās sniegtās priekšrocības ir izmantojuši vairāk nekā 2 miljoni studentu. Katru gadu ārvalstīs studē apmēram 555 000 universitāšu studentu. Viena trešdaļa augstākās izglītības studentu, kuri tika aptaujāti 2009. gadā, norādīja, ka ir iecerējuši studēt citā ES valstī[53]. Tomēr studentiem, kuri vēlas vai nu studēt ārvalstīs, izmantojot savā mītnes valstī iegūtu diplomu, vai atgriezties savā mītnes valstī, lai strādātu pēc studiju pabeigšanas ārvalstīs, joprojām jāpārvar vairāki šķēršļi, lai panāktu, ka tiek atzīti viņu diplomi vai ārvalstīs pavadītie studiju

---

51 Komisija veic pasākumus, lai nodrošinātu brīvas pārvietošanās noteikumu pilnīgu transponēšanu un īstenošanu visās dalībvalstīs.

52 Komisija tikko publicēja atjauninātu un vienkāršotu rokasgrāmatu ES pilsoņiem par tiesībām brīvi pārvietoties un dzīvot Eiropā, tajā lasītajam viegli uztveramā veidā izklāstītas viņa tiesības un iespējas, http://ec.europa.eu/justice/policies/citizenship/docs/guide_free_movement.pdf. Komisija turklāt nesen ir pieņēmusi Paziņojumu "No jauna apstiprinot darba ņēmēju pārvietošanās brīvību — tiesības un svarīgākās norises" - COM(2010)373, lai uzlabotu informētību un veicinātu ES migrantu darba ņēmēju tiesības.

53 *Eurobarometer* zibensaptauja 260 "Studenti un augstākās izglītības reforma", 2009. gada marts.

periodi. Diplomu atzīšana var būt laikietilpīga un, iespējams, strīdīga. Grūtības panākt ārvalstu studiju periodu atzīšanu ir ļoti liels vai liels šķērslis studēšanai ārvalstīs – tā uzskata 36 % studentu[54].

Komisija cenšas visiem jauniešiem Eiropā nodrošināt iespēju apgūt daļu no viņu izglītības citā dalībvalstī (ar iniciatīvas "Jaunatne kustībā" starpniecību), sniedzot vadlīnijas par mobilo studentu tiesībām saskaņā ar ES noteikumiem un sadarbojoties ar dalībvalstīm, lai sasniegtu izvirzīto mērķi, proti, ka līdz 2020. gadam vismaz 20 % no augstākās izglītības iestāžu absolventiem ir kādu laiku studējuši vai paaugstinājuši savu kvalifikāciju ārvalstīs. Komisija atvieglo studijas ārzemēs, veicinot akadēmisko diplomu atzīšanu ar Eiropas Kvalifikācijas tīkla palīdzību.

Lai gan pilsoņi cer, ka viņu kvalifikācijas atzīšana būs vienkārša un automātiska, bieži vien viņus sagaida vilšanās — vidēji Eiropas mērogā tikai 70 % gadījumu atzīšanas lūgumi ir izpildīti ātri un ar panākumiem

Džonatans no Apvienotās Karalistes vilcinās pieņemt labu darba piedāvājumu Austrijā. Vai viņa sieva, kas ir medicīnas māsa, varēs strādāt? Vai viņa dēls, kas vēlas studēt medicīnu, varēs iestāties universitātē?

Saskaņā ar pašreizējo tiesisko regulējumu automātiska kvalifikāciju atzīšana attiecas tikai uz septiņām no vairāk nekā 800 profesijām. Pilsoņiem netiek sistemātiski piedāvāta iespēja pieteikties elektroniski, lai piekļūtu reglamentētai profesijai, un viņiem ir jāgaida līdz pat trim četriem mēnešiem, līdz tiek pieņemts lēmums par viņu pieteikumu.

Citos gadījumos administratīvā prakse, kavēšanās atzīšanas procesos un pretestība valsts līmenī sadārdzina un sarežģī strādāšanu ārvalstīs un būtiski palielina šķēršļus strādāšanai reglamentētās profesijās. ES noteikumi, ar kuriem tiek saskaņotas mācību prasības profesijām, kurām piemēro automātisku atzīšanu (jo īpaši medicīnas profesijām un arhitektiem), šobrīd ir novecojuši.

Komisija veicinās profesionālo kvalifikāciju ātrāku un mazāk birokrātisku atzīšanu, 2012. gadā ierosinot tiesību aktu. Problēmas, kas kavē mobilitāti Eiropas darba tirgū, un Komisijas iecerētie risinājumi ir sīki aprakstīti Paziņojumā par vienotā tirgus aktu.

2.3.3. Dažādu sociālā nodrošinājuma sistēmu sarežģītība apdraud darba ņēmēju mobilitāti

Nesena *Eurobarometer* aptauja[55] rāda, ka eiropiešus, kas strādā citās valstīs, cita starpā neapmierina valstu sociālā nodrošinājuma tiesību atšķirības. Šīs problēmas papildina sarežģītā sadarbība starp valstu sociālā nodrošinājuma iestādēm, kas var kavēt un apgrūtināt apmaiņu ar pilsoņu sociālā nodrošinājuma informāciju.

Zeta, Grieķijas pilsone, pārcēlās uz Vāciju, lai tur strādātu, bet viņas vīrs un divi bērni palika Grieķijā. Apmaiņa ar informāciju par sociālo nodrošinājumu Grieķijas un Vācijas iestāžu starpā kavējās, un tāpēc ilgi nevarēja noteikt, kurai valstij būtu jāmaksā bērnu pabalsti.

---

54 *Eurobarometer* zibensaptauja 260 "Studenti un augstākās izglītības reforma", 2009. gada marts.

55 *Eurobarometer* kvalitatīvais apsekojums "Eiropas pilsonība — pārrobežu mobilitāte", 2010. gada augusts.

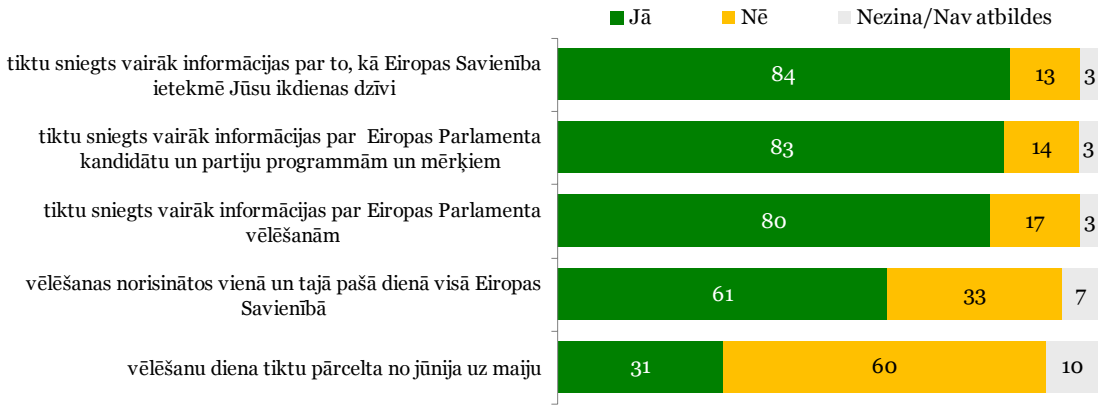
Turklāt ES noteikumi par sociālā nodrošinājuma koordināciju attiecas tikai uz likumos paredzētām sociālā nodrošinājuma sistēmām. Piemēram, pensiju jomā šie noteikumi neattiecas uz papildu (piemēram, darba devēju nodrošinātām) pensijām, un atsevišķie noteikumi, kas uz tām attiecas[56], sniedz tikai minimālu aizsardzības līmeni. Komisija nesen ir sākusi plašu apspriešanos par to, kā novērst šķēršļus, kas kavē mobilos darba ņēmējus iegūt un saglabāt pensiju un piekļūt tai pēc pensionēšanās[57]. Šie šķēršļi un Komisijas iecerētie tiesību aizsardzības pasākumi sīki aprakstīti Paziņojumā par vienotā tirgus aktu.

Komisija	
(16)	uzlabo pilsoņu informēšanu un izstrādā jaunu sistēmu datu elektroniskai apmaiņai, lai samazinātu kavēšanos un grūtības, apmainoties ar informāciju par sociālo nodrošinājumu.

2.4. Pilsoņi kā politikas dalībnieki

Vēlētāju dalība vēlēšanās kopš pirmajām tiešajām Eiropas vēlēšanām 1979. gadā ir pastāvīgi samazinājusies. Šo tendenci apstiprināja pēdējās vēlēšanas 2009. gada jūnijā, kurā kopumā piedalījās tikai 43 % vēlētāju. Nesen veikts apsekojums pierādīja, ka vairāk nekā astoņi no desmit ES pilsoņiem uzskata, ka plašākas informācijas saņemšana no politiskajām partijām par to programmām un par ES ietekmi uz viņu dzīvi varētu uzlabot dalības rādītājus[58].

Dalība turpmākās Eiropas vēlēšanās būtu aktīvāka, ja ...

6.jautājums. Dalība turpmākās Eiropas vēlēšanās būtu aktīvāka, ja ...
Pamats: visi respondenti, % ES27

Organizējot Eiropas Parlamenta vēlēšanas, visām dalībvalstīm ir jāievēro vispārējie principi: vēlēšanas ir vispārējas un tiešas, un balsošana ir brīva un aizklāta. pirmstermiņa publiskošana

56 Padomes 1998. gada 29. jūnija Direktīva 98/49/EK par papildu pensijas tiesību saglabāšanu darbiniekiem un pašnodarbinātām personām, kas pārvietojas Kopienā (OV L 209, 25.7.1998., 46. lpp.).

57 Zaļā grāmata "Ceļā uz atbilstīgām, noturīgām un drošām Eiropas pensiju sistēmām" - COM (2010) 365.

58 *Eurobarometer* zibensaptauja 292 "ES pilsoņu vēlēšanu tiesības", 2010. gada marts. To apstiprināja secinājumi, kas tika gūti *Eurobarometer* 2010. gada augusta kvalitatīvajā apsekojumā "Eiropas pilsonība — pārrobežu mobilitāte".

vienā dalībvalstī[59], t. i., vairākas dienas pirms balsošanas slēgšanas citās dalībvalstīs, ir pretrunā ES tiesībām un liedz pilsoņiem nobalsot, neietekmējoties no šiem vēlēšanu rezultātiem.

Komisija
(17) lūdz dalībvalstis nodrošināt, ka turpmāk Eiropas Parlamenta vēlēšanu rezultāti tiek publiskoti vienlaicīgi visās dalībvalstīs.

ES pilsoņiem, kuri dzīvo dalībvalstī, kas nav viņu pilsonības valsts, ir tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās[60]. Dažas dalībvalstis, šķiet, nepietiekami informē ES pilsoņus par šīm tiesībām[61]. Reģistrējot pilsoņus vēlētāju sarakstā, dažas dalībvalstis pieprasa ES pilsoņiem no citām dalībvalstīm izpildīt nosacījumus, kas liedz viņiem īstenot balsstiesības ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šo valstu pilsoņiem (nosacījums, ka jābūt valsts personas apliecībai, pienākums atjaunot reģistrāciju pirms katrām Eiropas vēlēšanām utt.)[62]. Šādi nosacījumi šķiet pretrunā ES tiesībām.

Ruta, kas ir Lietuvas pilsone un dzīvo Maltā, vēlas Eiropas vēlēšanās balsot par Maltas kandidātiem. Viņai šo tiesību īstenošana tika atteikta, jo viņai nav Maltas identitātes kartes, kā tas paredzēts vietējos tiesību aktos.

Vairākas dalībvalstis ierobežo saviem valsts piederīgajiem tiesības kļūt par politisko partiju biedriem vai nodibināt partiju[63]. Tāpēc ES pilsoņi no citām dalībvalstīm, kas tajās dzīvo, nevar pilntiesīgi piedalīties politiskajā dzīvē un īstenot savas vēlēšanu tiesības.

Šarlote, kas ir Čehijas Republikā dzīvojoša Dānijas pilsone, vēlas iestāties Čehijas partijā, ar kuru viņu vieno kopīgi politiskie uzskati. Vietējie tiesību akti neļauj viņai to darīt, tāpat tas ir arī Polijā un Lietuvā.

Saskaņā ar spēkā esošajiem ES noteikumiem ES pilsoņiem, kuri ir pārcēlušies uz citu dalībvalsti un vēlas kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās, ir jāsaņem no savas izcelsmes dalībvalsts apliecinājums par to, ka viņiem nav liegtas vēlēšanu tiesības. Turklāt pašreizējie ES noteikumi paredz procedūras, kuru mērķis ir novērst dubultu kandidēšanu un dubultu balsošanu. Šīs procedūras bieži var izrādīties nevajadzīgi birokrātiskas. Tāpēc ir nepieciešams tās vienkāršot, vienlaikus nodrošinot, ka tās efektīvi novērš tiesību ļaunprātīgu izmantošanu.

Komisija
(18) lūdz dalībvalstis nodrošināt, ka ES pilsoņu balsstiesības viņu dzīvesvietas dalībvalstī tiek pilnībā ievērotas, ka ES pilsoņi var iestāties politiskajās partijās vai tās nodibināt

59 Komisija pašlaik izvērtē konkrētu gadījumu Nīderlandē.

60 LESD 22. panta 2. punkts un Padomes 1993. gada 6. decembra Direktīva 93/109/EK, ar ko nosaka sīki izstrādātu kārtību balsstiesību un tiesību kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās izmantošanai Savienības pilsoņiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuras pilsoņi tie nav (OV L 329, 30.12.1993., 34. lpp.).

61 Komisija pašlaik izvērtē konkrētus gadījumus Bulgārijā, Latvijā, Maltā, Polijā, Rumānijā, Slovākijā, Slovēnijā un Ungārijā.

62 Komisija pašlaik izvērtē konkrētus gadījumus Maltā un Slovēnijā. Slovēnija 2010. gada 15. jūlija ir paziņojusi Komisijai par jaunu tiesību aktu; Komisija pašlaik novērtē, vai tas nodrošina pilnīgu saskaņu ar ES noteikumiem.

63 Komisija pašlaik izvērtē konkrētus gadījumus Bulgārijā, Čehijas Republikā, Grieķijā, Latvijā, Lietuvā, Slovākijā, Somijā, Spānijā, Polijā un Vācijā.

	savā dzīvesvietas valstī un ka dalībvalstis pienācīgi informē ES pilsoņus par viņu vēlēšanu tiesībām;
(19)	ierosinās vienkāršot procedūru ES pilsoņu kandidēšanai viņu dzīvesvietas dalībvalstī un uzlabos pašreizējo mehānismu dubultas balsošanas novēršanai Eiropas Parlamenta vēlēšanās, ņemot vērā gaidāmās Eiropas Parlamenta vēlēšanu reformas termiņa ierobežojumus un rezultātus[64];

Turklāt daži ES pilsoņi, kuri pārceļas uz citu dalībvalsti un tajā dzīvo, var zaudēt tiesības piedalīties savas izcelsmes dalībvalsts vēlēšanās. Saskaņā ar vairāku dalībvalstu tiesību aktiem[65] to pilsoņiem tiek liegtas no pilsonības izrietošās tiesības, ja viņi dzīvo citā dalībvalstī noteiktu laika posmu. Daudzi ES pilsoņi ir informējuši Komisiju un Eiropas Parlamentu, ka viņi nevar piedalīties nevienas valsts vēlēšanās, ne izcelsmes dalībvalstī, ne arī dzīvesvietas dalībvalstī.

Komisija	
(20)	sāks diskusiju, lai noteiktu politiskos risinājumus, kas novērstu situāciju, ka ES pilsoņi, izmantojot brīvas pārvietošanās tiesības, zaudē politiskās tiesības.

2.5. Viegli pieejamas informācijas un pilsoņiem sniedzamās palīdzības trūkums

Pilsoņi nevar izmantot savas tiesības, jo nav par tām informēti. ES līmenī ir ļoti daudz informācijas un problēmu risināšanas tīklu, un patiešām, katru dienu apmēram 700 000 cilvēku sāk meklēt informāciju ES tīmekļa vietnēs. Tomēr 2006. gadā veiktā aptauja parādīja, ka gandrīz 70 % eiropiešu neko nezin par šiem tīkliem, savukārt tos, kas zināja par šo tīklu pastāvēšanu, mulsināja problēma, kur sūtīt jautājumus un kādu rezultātu var sagaidīt. Pilsoņi zaudē laiku un paļāvību, jo tos sūta no viena tīkla uz otra[66]. Aptauja, kas veikta 2010. gadā, parādīja, ka tikai 42 % eiropiešu zina savas tiesības un 72 % vēlētos zināt vairāk[67], kamēr cita nesen veikta aptauja[68] atklāja, ka pilsoņi, kas pārvietojas pāri robežām, bieži ir vīlušies, jo visas nepieciešamās informācijas sameklēšanai ir jāizmanto daudz un dažādi avoti. Kad pilsoņiem tiek prasīts ierosināt veidus, kā viņu pārrobežu pieredzi varētu atvieglot, viņi atbild, ka dotu priekšroku "vienas pieturas aģentūrai", kas ļautu tiem atrast visu attiecīgo informāciju vienuviet un kurā būtu ietverta ļoti praktiska un ar konkrētu valsti saistīta informācija.

Informācijai par ES ir jābūt viegli un tieši pieejamai pilsoņiem. Viņiem būtu jāzina ES piedāvātās tiesības un savas iespējas ES. Eiropai ir burtiski jāatrodas viņu rokas stiepiena attālumā — vai vismaz tālruņa zvana attālumā.

Turklāt, lai izmantotu ES piešķirtās tiesības, bieži vien ir jāievēro valsts, reģionālie vai vietējie noteikumi un procedūras. Tāpēc Komisija cenšas pilnībā sadarboties ar valstu iestādēm, lai varētu sniegt informāciju par visām ES valstīm.

---

64 Ziņojuma projekts par grozījumiem 1976. gada 20. septembra Aktā par Eiropas Parlamenta pārstāvju ievēlēšanu vispārējās tiešās vēlēšanās http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5806882.

65 Apvienotajā Karalistē, Austrijā, Dānijā, Īrijā, Maltā un Ungārijā.

66 *Eurobarometer* zibensaptauja 254 "Iekšējais tirgus — Pilsoņu viedokļi un pieredze ES-25 valstīs", 2006. gada oktobris.

67 *Eurobarometer* aptauja 73 "Sabiedrības viedoklis par Eiropas Savienību", 2010. gada maijs.

68 *Eurobarometer* kvalitatīvais apsekojums "ES pilsonība — pārrobežu mobilitāte", 2010. gada augusts.

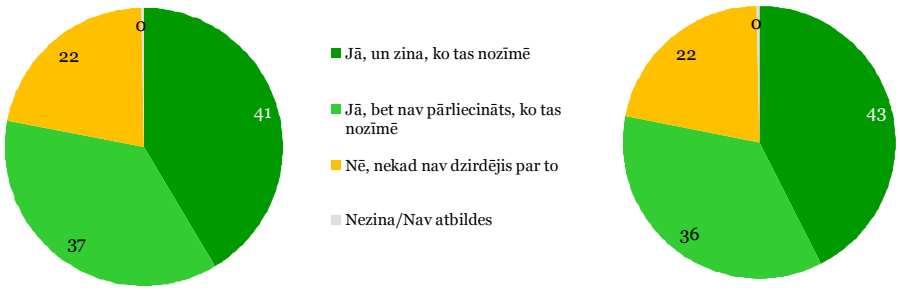
Tāpat jāpieliek pūles, lai kandidātvalstīs, kas gatavojas iestāties ES, pilsoņi būtu labāk iesaistīti pievienošanās procesā, un viņi ir jāinformē par viņu tiesībām, ko tie nākotnē iegūs kā ES pilsoņi.

Komisija (21) pārveido tīmekļa portālu *Your Europe* (“Tava Eiropa”) par vienas pieturas aģentūru, kurā vienuviet pieejama informācija par pilsoņu un uzņēmumu tiesībām ES, kas ir viegli izmantojama un pieejama internetā (http://ec.europa.eu/youreurope), piezvanot pa bezmaksas tālruni (*Europe Direct* kontaktcentrs). Tā sniegs skaidru un praktisku informāciju un būs “galvenā pieturvieta” (“galvenais birojs”), kas pārsūtīs jautājumus dažādiem specializētajiem palīgdienestiem (“pakārtotajiem birojiem”). (22) pilnveido savus informācijas tīklus dalībvalstīs, lai pilsoņi varētu viegli atrast pareizo kontaktpunktu valsts, reģionālā un vietējā līmenī. Komisijas pārstāvniecības dalībvalstīs kopā ar 500 *Europe Direct* informācijas centriem līdz 2012. gadam uzlabos informētību par pilsoņu tiesībām, tostarp pilnveidojot koordināciju un mijiedarbību ar pašreizējiem ES līmeņa palīdzības un problēmu risināšanas dienestiem.

2.6. Nepietiekama izpratne par ES pilsonības nozīmi

Vairākums Eiropas pilsoņu (79 %) pašlaik apgalvo, ka viņiem ir kādas zināšanas par jēdzienu “Eiropas Savienības pilsonis”[69]. Tomēr tikai 43 % zina šā termina nozīmi, un 48 % norāda, ka viņi “nav pietiekami informēti” par savām kā ES pilsoņu tiesībām. Patiešām, mazāk nekā viena trešdaļa (32 %) uzskata, ka ir "labi" vai "ļoti labi" informēti par savām kā ES pilsoņu tiesībām.

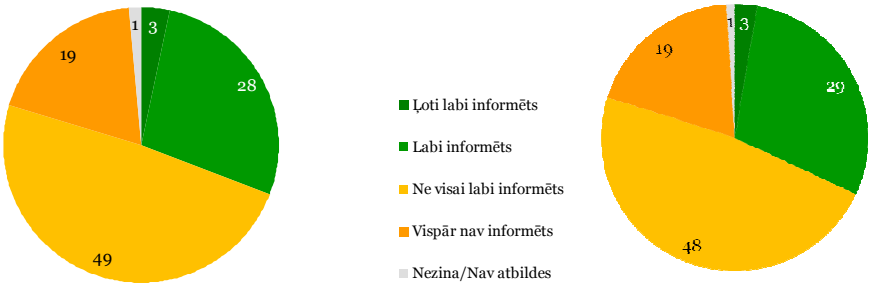
Termina “Eiropas Savienības pilsonis” atpazīstamība 2007.-2010. gads

1.jautājums. Šī aptauja ir par Eiropas Savienības pilsonību. Vai termins “Eiropas Savienības pilsonis” Jums kaut ko izsaka?
Pamats: visi respondenti, % ES27

69 *Eurobarometer* zibensaptauja 294 “ES pilsonība”, 2010. gada marts.

Informētība par Eiropas Savienības pilsoņa tiesībām 2007.-2010.gads

2. jautājums. Kā Jums šķiet, cik labi esat informēts par Jūsu kā Eiropas Savienības pilsoņa tiesībām?
Pamats: visi respondenti, % ES27

Lai ES pilsonība iegūtu reālu nozīmi cilvēku dzīvē, ir jāpalielina izpratne par viņu tiesībām un pienākumiem.

Lai vairotu izpratni par ES pilsonību, var izmantot dažādas finanšu programmas, tostarp programmu "Eiropa pilsoņiem" 2007.-2013. gadam, kuras budžets ir 215 miljoni eiro un kura ir vērsta uz to, lai veicinātu pilsonisko līdzdalību, un programmu "Pamattiesības un pilsonība" 2007.-2013. gadam, kuras budžets ir 93,8 miljoni eiro un kura vērsta uz to, lai popularizētu ar ES pilsoņa statusu saistītās tiesības, piemēram, tiesības balsot pašvaldību un Eiropas vēlēšanās dzīvesvietas dalībvalstī, tiesības brīvi pārvietoties un saņemt konsulāro aizsardzību. ES pilsoņiem un ieinteresētajām personām ir jābūt informētiem par šīm un citām ES finansējuma iespējām un jāgūst labums no apjomradītiem ietaupījumiem.

Lisabonas līgums ietver lielu potenciālu tādā nozīmē, ka tas paredz jaunas iespējas, pienākumus un mērķus aktīvākai pilsoņu un pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanai Eiropas projektā, jo īpaši ieviešot pilsoņu iniciatīvu. Lai ļautu pilnībā izmantot šo nozīmīgo demokrātiskās līdzdalības instrumentu, Komisija ir ierosinājusi tiesību aktu, kura mērķis ir izveidot procedūras un nosacījumus šī mehānisma izmantošanai[70]. Pilsoņu aktivitāti ES līmenī var vēl vairāk veicināt, palielinot sabiedriskā labuma fondu darbību perspektīvu Eiropas mērogā. Dalībvalstīs pašlaik darbojas aptuveni 110 000 fondi, kas nodarbojas ar tādu globālu jautājumu risināšanu kā pētniecība, vide, veselība un nodarbinātība, kas ES pilsoņiem sagādā vislielākās bažas. Tomēr fondiem, kas cenšas izvērst savu darbību pāri robežām, ir jāpārvar vairāki administratīvi, kā arī civiltiesību un nodokļu tiesību aktu radīti šķēršļi (piemēram, attiecībā uz procedūrām, kas jāizpilda, lai tos varētu atzīt par fondiem, nodokļu atbrīvojumiem, ko tiem piešķir dažādās dalībvalstīs, utt.), kas kavē starptautiskās darbības attīstību un palielina izmaksas, tādējādi samazinot sabiedrības interesēs pieejamo līdzekļu vispārējo apjomu. Kā sīkāk izklāstīts Paziņojumā par vienotā tirgus aktu, lai risinātu šīs problēmas, Komisija 2011. gadā ierosinās regulu par Eiropas fondu statusu.

Neatkarīgie plašsaziņas līdzekļi, kas informē par ES lietām, ir svarīgs balsts, lai nodrošinātu ES pilsoņu pietiekamu informētību un Eiropas sabiedrības diskusijas. Tomēr vēl joprojām ir

[70] Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regula par pilsoņu iniciatīvu - COM(2010) 119.

daudz darāmā, līdz tiks radīta patiesa Eiropas plašsaziņas līdzekļu vide, kas rosinās informācijas bagātas debates par ES politiku. Kā norādīts A.Lamasūra ziņojumā, daudzās dalībvalstīs ziņojumi par ASV politikas norisēm tiek uzskatīti par svarīgākiem nekā ziņas par ES jautājumiem. Turklāt pašreizējā ekonomiskā krīze veicina ES korespondentu skaita samazināšanos daudzos plašsaziņas līdzekļos un plašsaziņas līdzekļu uzmanības pārorientēšanu uz valstiskām lietām. *Euronews* pašlaik ir vienīgais TV kanāls, kurš pārraida ziņas par Eiropu un ievērojamu daļu sava raidlaika atvēl ES jautājumiem. Tam būtu jāuzlabo formāts, lai iegūtu tādu pašu ietekmi un reputāciju kā citiem starptautiskiem ziņu kanāliem; *Euronews* vēl nav savas studijas Briselē, kas tam ļautu tieši ziņot no Eiropas Savienības galvaspilsētas.

Komisija

(23) nostiprinās pilsoņu izpratni par viņu ES pilsoņu statusu, tiesībām un to nozīmi viņu ikdienas dzīvē, ierosinot pasludināt 2013. gadu par Eiropas pilsoņu gadu un organizējot šajā gadā īpašus pasākumus, kas veltīti ES pilsonībai un ar pilsonību saistītiem ES politikas jautājumiem;

(24) veiks pasākumus, lai ES pilsoņiem un ieinteresētajām personām būtu vienkāršāk izmantot finanšu atbalstu, ko Komisija nodrošina ES pilsonības attīstībai, izmantojot sinerģiju starp pieejamiem ES finansējuma instrumentiem un racionalizāciju;

(25) izpētīs iespēju turpmāk uzlabot informēšanu par Eiropas jautājumiem, ko raksturotu neatkarīgas, profesionālas un augstas kvalitātes ziņas par norisēm; šajā saistībā Komisija izpētīs arī iespējas nodrošināt ilgtspējīgu finanšu atbalstu *Euronews*. Tiks rosināta Briseles studijas ierīkošana *Euronews* vajadzībām.

3. SECINĀJUMI

Daudzās šajā ziņojumā apskatītajās jomās ES tiesību aktu trūkums nav galvenais iemesls, kāpēc pilsoņi, īstenojot savas tiesības, saskaras ar šķēršļiem. Dažos gadījumos esošie noteikumi ir jāpaplašina, jāatjaunina vai pat krasi jāpārstrādā, lai tos pielāgotu pašreizējai sociālekonomiskajai vai tehnoloģiskajai realitātei. Lielāko daļu identificēto darbību, kuras jāveic, lai likvidētu šķēršļus, var iedalīt trīs pamatkategorijās — ES tiesību efektīva nostiprināšana, to īstenošanas atvieglošana praksē un izpratnes vairošana par tām.

Pirmās kategorijas mērķis ir **garantēt, ka dalībvalstis pilnībā ievēro pilsoņu tiesības**. Šādām darbībām ir īpaši svarīga nozīme jomās, kurās ES tiesības pārsvarā tiek izstrādātas direktīvu veidā, kas — atšķirībā no regulām —ar valstu tiesību aktiem vai administratīvajiem noteikumiem ir jātransponē katras dalībvalsts tiesību sistēmā. Šīs darbības ietver valstu pasākumu rūpīgu pārbaudīšanu, norādījumu sniegšanu, administratīvi sadarbojoties vai izdodot pamatnostādnes, un pienākumu neizpildes procedūru uzsākšanu, ja tas nepieciešams.

Otrās kategorijas mērķis ir **atvieglot pilsoņu ikdienas dzīvi, vienkāršojot individuālo tiesību izmantošanu**, likvidējot liekus sarežģījumus — rast risinājumus individuālos gadījumos un samazināt izmaksas un administratīvo slogu, ko rada valstu procedūras un prakse. To panāk, pieņemot ieteikuma rakstura tiesību instrumentus, piemēram, ieteikumus un rīcības kodeksus, izplatot labu praksi, vairojot uzticēšanos un veicinot ciešāku un efektīvāku sadarbību starp valstu pārvaldes iestādēm, lai pilsoņu tiesības varētu īstenot efektīvāk visā Eiropā. Ir jāaizpilda arī ES tiesiskā regulējuma robi.

Trešās kategorijas mērķis ir **vairot pilsoņu izpratni par viņu tiesībām**, lai viņi labāk varētu izmantot viņiem pieejamās iespējas. Tajā pašā laikā arī valstu pārvaldes iestādēm, tiesnešiem un juridisko profesiju pārstāvjiem ir jāzina par šīm tiesībām, lai viņi varētu palīdzēt pilsoņiem. Paredzētie pasākumi ietver vienas pieturas aģentūras izveidi informācijai un konsultācijām, kā arī informācijas kampaņu vajadzībām.

ES ir jādarbojas visos minētajos līmeņos, lai nodrošinātu, ka pilsoņu tiesības ir taustāma realitāte. Šajā ziņojumā ir noteiktas 25 īstermiņa un vidēja termiņa iniciatīvas, lai likvidētu šķēršļus, kas liedz pilsoņiem izmantot viņu tiesības.

Komisija uzskata, ka tas ir sākums to šķēršļu turpmākai noteikšanai, kuri joprojām rodas pilsoņiem, un to atrisināšanai. Ar šo ziņojumu tiks aizsāktas debates ar citām ES iestādēm, jo īpaši ar Eiropas Parlamentu un Padomi, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju, kā arī ar pilsonisko sabiedrību. Ir svarīgi iesaistīt šajā diskusijā valstu parlamentus, ne tikai attiecība uz subsidiaritātes principa īstenošanu, bet arī informētu Komisiju par viņu uzskatiem politiskā dialoga iniciatīvas ietvaros[71].

Lai šie centieni būtu veiksmīgi, svarīga ir Eiropas pilsoņu līdzdalība — iesaistot viņus ne vien kā pasīvus tiesību ieguvējus, bet kā šā Eiropas projekta dalībniekus. Ir izmantojams plašs līdzdalības instrumentu klāsts, lai iesaistītu pilsoņus politikas veidošanā. Šādi instrumenti var ļaut labāk un kvalitatīvi izprast pilsoņu bažas.

Šā ziņojuma mērķis ir izprast ES pilsoņu idejas, bažas un cerības, vienlaikus satuvinot tos šajā procesā. Tas ir paredzēts, lai aizsāktu debates un viedokļu apmaiņu par to, kā var īstenot ES pilsonības potenciālu eiropiešu dzīves iespēju uzlabošanas ziņā, radot konkrētus ieguvumus, kam būs redzama ietekme. Šai "augšupējai pieejai", ko A. Lamasūrs nodēvējis par "pilsoņu komplekta" praktiskas īstenošanas ceļu, kopā ar atklāta un konstruktīva dialoga uzsākšanu, būs ļoti svarīga nozīme centienos veidot Eiropu, kas aizsargā pilsoņu tiesības un kalpo viņu vajadzībām.

Šim procesam būtu jāļauj Komisijai 2013. gadā, kam būtu jābūt pilsoņiem veltītam gadam, iesniegt novērtējumu par paveikto un par šajā ziņojumā minēto darbību sākotnējo ietekmi, Komisija tad varēs nākt klajā ar vērienīgu un visaptverošu rīcības plānu, lai pabeigtu likvidēt šķēršļus, kas traucē pilsoņiem izmantot viņu tiesības.

---

[71] Komisija 2006. gadā sāka jaunu, neformālu dialogu ar valstu parlamentiem, kas parasti tiek saukts par "politisko dialogu" vai "Barrozu iniciatīvu". Tas nozīmē, ka valstu parlamentiem tieši tiek nosūtīti Komisijas priekšlikumi un apspriešanās dokumenti un tos aicina izteikt viedokli, lai uzlabotu politikas virzienu formulēšanas procesu un ciešāk iesaistītu valstu parlamentus Eiropas lietās.

2010. GADA ZIŅOJUMS PAR ES PILSONĪBU — 25 DARBĪBAS ES PILSOŅU IKDIENAS DZĪVES UZLABOŠANAI

Komisija

(1) atvieglos kārtību, kādā starptautiski pāri (laulāti vai reģistrēti partneri) varēs uzzināt, kurām tiesām ir jurisdikcija un kuras tiesības piemērojamas viņu īpašumam (piemēram, kopīgai mājai), 2011. gadā ierosinot attiecīgu tiesību aktu;

(2) atvieglos civilstāvokļa dokumentu (piemēram, dzimšanas apliecību) brīvu apriti, 2013. gadā ierosinot attiecīgus tiesību aktus;

(3) dos iespēju pilsoņiem un praktizējošiem juristiem viegli atrast informāciju par tiesiskumu vairākās valodās, izmantojot Eiropas e-tiesiskuma portāla vietni;

(4) arī turpmāk uzlabos aizdomās turēto un apsūdzēto personu aizsardzību kriminālprocesā, tostarp garantējot aizdomās turēto piekļuvi advokātam un saziņu ar ārpasauli aizturēšanas laikā, 2011. gadā ierosinot divus tiesību aktus;

(5) uzlabos noziedzīgos nodarījumos cietušo aizsardzību, 2011. gadā ierosinot pasākumu kopumu, tostarp tiesību aktus;

(6) vienkāršos formalitātes un nosacījumus iepriekš citā dalībvalstī reģistrētu automobiļu pārreģistrācijai, ierosinot attiecīgu tiesību aktu 2011. gadā; tā arī rīkosies gadījumos, kad nodokļu uzlikšana automobiļiem būs diskriminējoša, un izstrādās risinājumus attiecībā uz nodokļu dubulto uzlikšanu automobiļiem, kas var kavēt pilsoņu brīvu pārvietošanos un preču brīvu apriti;

(7) ierosina veidus, kā atvieglot piekļuvi pārrobežu veselības aprūpei un īsteno arī izmēģinājuma pasākumus, lai līdz 2020. gadam garantētu eiropiešiem drošu piekļuvi tiešsaistē to slimību vēstures datiem un panāktu teleuzraudzības pakalpojumu plašu izmantošanu. Komisija līdz 2012. gadam arī izstrādās ieteikumu vienotam pacientu datu minimuma komplektam pacientu slimību vēstures datu savstarpējai izmantojamībai, lai tam varētu piekļūt vai veikt apmaiņu ar to elektroniski starp dalībvalstīm;

(8) 2011. gadā ierosinot attiecīgus tiesību aktus un ar specializētas tīmekļa vietnes un mērķtiecīgu informatīvo pasākumu starpniecību aktīvāk informējot pilsoņus, padarīs efektīvākas ES pilsoņu tiesības saņemt palīdzību trešās valstīs no visu dalībvalstu diplomātiskajām un konsulārajām iestādēm, tostarp arī krīzes apstākļos;

(9) uzlabos pašreizējos noteikumus to patērētāju tiesību aizsardzībai, kuri iegādājas ceļojumu komplektus, jo īpaši internetā, un atvieglos ceļojumu komplektu iegādi citās dalībvalstīs, ierosinot tiesību akta priekšlikumu 2011. gadā;

(10) centīsies pilnveidot tiesisko regulējumu, kas, neskatoties uz izvēlēto transporta veidu, ļautu nodrošināt vienotu tiesību komplektu pasažieriem visā ES un nodrošinātu atbilstošu šo tiesību, tostarp arī aviopasažieru tiesību, īstenošanu (piemēram, ilgas kavēšanās un lidojuma atcelšanas gadījumā). Komisija turklāt centīsies nodrošināt, ka transporta mezgli (piemēram, lidostas, dzelzceļa stacijas, ostas) aizvien vairāk izveido vietas, kur pilsoņi var viegli piekļūt informācijai par savām tiesībām ES, jo īpaši ceļojot pa ES;

(11) ierosinās papildu metodes, kā nodrošināt, lai pasažieri ar ierobežotu pārvietošanās spēju var vieglāk piekļūt visiem transporta veidiem un atbilstošajai infrastruktūrai, sākot no 2010. gada, piešķirs gada balvu visvieglāk pieejamām Eiropas pilsētām, veicinās labāku piekļuvi pakalpojumiem, piemēram, veselības apdrošināšanai, un izstrādās un veicinās ES mēroga standartu izmantošanu radītās vides pieejamībai, 2010. gadā ierosinot ES Stratēģiju invaliditātes jomā laikposmā no 2010. gada līdz 2020. gadam;

(12) ierosinās metodes, lai palielinātu patērētāju uzticēšanos tūrisma produktiem, organizējot uz Eiropas tūristiem vērstas izpratnes veidošanas kampaņas un uzraugot patērētāju apmierinātību ar dažādiem tūrisma pakalpojumiem (piemēram, transportu, izmitināšanu, ceļojumiem utt.);

(13) saprotamā veidā formulēs tiešsaistes pakalpojumu lietotāju tiesības, līdz 2012. gadam publicējot ES Tiešsaistes tiesību kodeksu;

(14) veicinās patērētāju problēmu ātru un lētu atrisināšanu ārpustiesas kārtībā ES, 2011. gadā ierosinot tiesību aktu par alternatīvas strīdu izšķiršanas (ASI) mehānismiem, līdz 2012. gadam izpētot ierosinājumus par ES mēroga tiešsaistes strīdu izšķiršanas sistēmu e-komercijas darījumiem un veicinot plašāku starpniecības izmantošanu līdz 2013. gadam;

(15) veicinās ES pilsoņu un viņu trešo valstu ģimenes locekļu brīvu pārvietošanos, stingri īstenojot ES noteikumus, tostarp tos, kas attiecas uz diskriminācijas aizliegumu, veicinot paraugprakses pārņemšanu, vairojot zināšanas par ES noteikumiem un uzlabojot informācijas izplatīšanu ES pilsoņiem par viņu tiesībām brīvi pārvietoties.

(16) uzlabo pilsoņu informēšanu un izstrādā jaunu sistēmu datu elektroniskai apmaiņai, lai samazinātu kavēšanos un grūtības, apmainoties ar informāciju par sociālo nodrošinājumu;

(17) lūdz dalībvalstis nodrošināt, ka turpmāk Eiropas Parlamenta vēlēšanu rezultāti tiek publiskoti vienlaicīgi visās dalībvalstīs;

(18) lūdz dalībvalstis nodrošināt, ka ES pilsoņu balsstiesības viņu dzīvesvietas dalībvalstī tiek pilnībā ievērotas, ka ES pilsoņi var iestāties politiskajās partijās vai tās nodibināt savā dzīvesvietas valstī un ka dalībvalstis pienācīgi informē ES pilsoņus par viņu vēlēšanu tiesībām;

(19) ierosinās vienkāršot procedūru ES pilsoņu kandidēšanai viņu dzīvesvietas dalībvalstī un uzlabos pašreizējo mehānismu dubultas balsošanas novēršanai

Eiropas Parlamenta vēlēšanās, ņemot vērā gaidāmās Eiropas Parlamenta vēlēšanu reformas termiņa ierobežojumus un rezultātus;

(20) sāks diskusiju, lai noteiktu politiskos risinājumus, kas novērstu situāciju, ka ES pilsoņi, izmantojot savas brīvas pārvietošanās tiesības, zaudē savas politiskās tiesības;

(21) pārveido tīmekļa portālu *Your Europe* ("Tava Eiropa") par vienas pieturas aģentūru, kurā vienuviet pieejama informācija par pilsoņu un uzņēmumu tiesībām ES, kas ir viegli izmantojama un pieejama internetā (http://ec.europa.eu/youreurope), piezvanot pa bezmaksas tālruni (*Europe Direct* kontaktcentrs). Tā sniegs skaidru un praktisku informāciju un būs "galvenā pieturvieta" ("galvenais birojs"), kas pārsūtīs jautājumus dažādiem specializētajiem palīgdienestiem ("pakārtotajiem birojiem").

(22) pilnveido savus informācijas tīklus dalībvalstīs, lai pilsoņi varētu viegli atrast pareizo kontaktpunktu valsts, reģionālā un vietējā līmenī. Komisijas pārstāvniecības dalībvalstīs kopā ar 500 *Europe Direct* informācijas centriem līdz 2012. gadam uzlabos informētību par pilsoņu tiesībām, tostarp pilnveidojot koordināciju un mijiedarbību ar pašreizējiem ES līmeņa palīdzības un problēmu risināšanas dienestiem;

(23) nostiprinās pilsoņu izpratni par viņu ES pilsoņu statusu, tiesībām un to nozīmi viņu ikdienas dzīvē, ierosinot pasludināt 2013. gadu par Eiropas pilsoņu gadu un organizējot šajā gadā īpašus pasākumus, kas veltīti ES pilsonībai un ar pilsonību saistītiem ES politikas jautājumiem;

(24) veiks pasākumus, lai ES pilsoņiem un ieinteresētajām personām būtu vienkāršāk izmantot finanšu atbalstu, ko Komisija nodrošina ES pilsonības attīstībai, izmantojot sinerģiju starp pieejamiem ES finansējuma instrumentiem un racionalizāciju;

(25) izpētīs iespēju turpmāk uzlabot informēšanu par Eiropas jautājumiem, ko raksturotu neatkarīgas, profesionālas un augstas kvalitātes ziņas par norisēm; šajā saistībā Komisija izpētīs arī iespējas nodrošināt ilgtspējīgu finanšu atbalstu *Euronews*. Tiks rosināta Briseles studijas ierīkošana Euronews vajadzībām.